

№ 84 (20597) 2014-рэ илъэс ГЪУБДЖ ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 13

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ран 736-мэ псэукІэ амалэу яІэхэр нахьышІу ашІыным пае ахъщэ ІэпыІэгъу аІэкІэхьагъ. Нэужым учетым хэуцогъэ нэбгырэ 43-ми ящык агъэр джырэблагьэ ядгьэгьотыщт. А пшъэрылъыр гъэцэкІагъэ зэрэхъурэм сэ сшъхьэкІэ сылъыпльэщт, — къыlуагъ Тхьакlущынэ Аслъан.

ТекІоныгъэм ия 69-рэ илъэс зэрэхэдгьэунэфыкІырэм дакІоу, Къырымрэ Севастопольрэ Урысыем щыщ зэрэхъужьыгъэхэм тарихъ мэхьанэшхо зэриІэм республикэм и ЛІышъхьэ къы-. кІигъэтхъыгъ. УФ-м и Президентэу ащкіэ Іофышхо зышіэгьэ Владимир Путиным цІыфхэр зэрэфэразэхэр къыІуагъ. Къырымрэ Севастопольрэ ащыпсэурэ цІыфхэм апае Адыгеим шІушІэ ІэпыІэгъу зэриугъоигъэр, гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэр ыкІи зашъохэрэ псыр мы субъектитІум зэращагьэхэр, хэушъхьафыкІыгъэ счетэу къызэІуахыгъэм джырэ уахътэм ехъулІзу сомэ миллиони 5-м ехъу къызэрихьагъэр АР-м и Ліышъхьэ къыіуагьэх, мыщ зиlахь хэлъ пстэуми рэзэныгьэ гущыіэхэр апигьохыгьэх.

Хэгъэгу зэошхом илъэхъан Къырым ыкІи Севастополь ащыщ ціыфхэм ліыхъужъныгъэ зэрэзэрахьагъэр, ау фашист техакохэм апэуцужьыгъэ ткъош Украинэм непэ зэгурыІоныгъэ зэримылъым обществэр зэригъэгумэкІырэр ТхьакІущынэ Аслъан къыІуагъ. Заом жъалымыгъэу, тхьамык агъоу къыздихьыгъэхэр зыщыдгьэгьупшэ

зэрэмыхъущтым, ащ хэкІодагъэхэм яшіэжь дгъэлъэпіэн, псаоу къытхэт ветеранхэм шъхьэкlафэ афэтшІын зэрэфаем АР-м и Ліышъхьэ къакіигъэтхъыгъ.

МэфэкІ зэхахьэм джащ фэдэу къыщыгущы агъэх ык и ТекІоныгъэм и МафэкІэ республикэм щыпсэухэрэм къафэгушІуагъэх АР-м и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм иветеранхэм я Совет ипащэу Къоджэ Ас-

АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцІэ зыхьырэм иартистхэм къагъэхьазырыгъэ мэфэкІ программэм къызэрэугьоигьэхэр ягуапэу епльыгьэх, ащкіэ Іофтхьабзэр зэфашіыжьыгъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Текіоныгъэм 😂

🗪 и Мафэ хагъэунэфыкІыгъ

Хэгъэгу зэошхом ТекІоныгъэр къызыщыдахыгъэр ильэс 69-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ мэфэк зэхахьэу АР-м и Къэралыгъо филармоние мы мафэхэм щыкІуагъэм хэлэжьагъ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан. Джащ фэдэу Іофтхьабзэм къекІолІагъэх Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, федеральнэ ыкіи республикэ къулыкъухэм япащэхэр, заом ыкіи Іофшіэным яветеранхэр, нэмыкіхэри.

АР-м и Лышъхьэ зэхахьэм пэублэ псалъэ къыщишІызэ, тикъэралыгъо щыпсэурэ цІыфхэм анахь агъэлъэпІэрэ мэфэкІзу хагьзунэфыкІырэмкІз къызэрэугьоигьэхэм къафэгушІуагь. Зынахь жъалымэ къэмыхъугъэ заор зынэмысыгьэ унагьо тихэгъэгу зэримысыр, ащ дакіоу непэ псаоу къытхэт ветеран--ефидек дехешвф-ојефк мех

шъуашэу зэшІохыгъэнхэр, ахэм анаlэ атегъэтыгъэныр гъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм япшъэрылъ шъхьа! эу зэрэщытыр къыхигъэщыгъэх.

Джырэ уахътэм ехъулІэу Хэгъэгу зэошхом иветеран шъибгъум ехъу, зэо кІыбым Іоф щызышіэгъэ нэогырэ миних фэдиз Адыгеим щэпсэух.

— Хэгъэгу зэошхом ивете-

СПОРТЫМ ЩЫЦІЭРЫІОХЭР

Джэнчэтэ Султіан тищысэтехыпі

Мыекъуапэ икіэлэціыкіу-ныбжыкіэ спорт еджапіэу N 1-м Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу, медалэу «Адыгеим и Щытхъузехьэр» зыфагъэшъошагъэу Джэнчэтэ Султіан ыціэ фаусыгъ.

Ащ фэгъэхьыгъэ зэхахьэу тыгъуасэ еджапіэм щыкіуагъэм мыжъобгъур къыщызэіуахыгъ.

КІэлэціыкіу-ныбжьыкіэ спорт еджапІэм идиректорэу Александр Тришиным пэублэ гущыІзу зэ-

хахьэм къышишІыгьэм Джэнчэтэ СултІан тренер-кІэлэегъэджэ цІэрыІоу зэрэщытыгьэр къыщы-

хигъэщыгъ. Ащ ыгъэсагъэхэм ащыщхэу Татьяна Мальцевар, Елена Щербах, Марина Яченкэр, Эльвира Ищенкэр, Лариса Сысоевар, Анна Кареевар, Инна Суслинар, Анна Игнатченкэр, Яна Усковар, нэмыкІхэри спортсменкэ ціэрыю хъугъэх. С. Джэнчатэр кіэщакіо фэхъуи гандбол командэу «Адыифыр» Мыекъуапэ щызэхащагъ. Командэм гьогогьуитю джэрз медальхэр Урысыем къыщыдихыгъэх.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан зэхахьэм хэлажьэрэмэ шюу щыюр къадэхъунэу афэлъэlуагъ. Джэнчэтэ СултІан дэгьоу ащ ышІэщтыгь, ишушагьэ осэ ин фешы.

Джэнчэтэ СултІан ышнахьыкІ у Налбый, ышыпхъоу Сусан, СултІанэ иІагьэхэм ти ЛІышъхьэ гущыІэгьу афэхьугь. Спорт еджапІэм зыщызыгьасэхэрэм, командэу «Адыифым» испортсменкэхэм, спортым пыщагьэхэм ахэтэу нэпэеплъ сурэтхэр атырахыгъэх.

Зэхахьэм къыщыгущыІагьэх Парламентым идепутатхэу Брыцу Рэмэзанрэ Владимир Овчинниковымрэ, спортым Іоф щызышІэхэрэр, СултІан ышыпхъоу Су-

ИшІушІагьэкІи, ицІыфыгьэкІи, адыгагьэу хэлъыгьэмкІи Джэнчэтэ Султіан щысэтехыпізу, хэгъэгум ипатриот шъыпкъэу зэрэщытыгьэр зэхахьэм къыща-Іуагь. Ащ фэдэ цІыфхэр тарихъым инэкlубгьохэм ахэкlуакlэхэрэп, агу къытемыожьырэми, къыдготхэу тэльытэ, яІофшІагьэ лъытэгъэкІуатэ.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Саугъэтым къэгъагъэхэр кіэлъыралъхьагъэх

Хэгьэгу зэошхом фашист техакІохэр щызэхакъутэхи, советскэ цІыфхэмрэ УІэшыгъэ КІуачІэхэмрэ ТекІоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 69-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэр республикэм ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащыкІуагьэх.

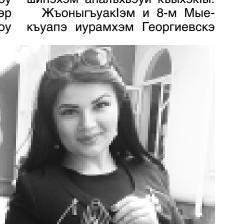
ЖъоныгъуакІэм и 9-м, пчэдыжьым, АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм идепутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Хэгьэгу зэошхом иветеранхэр, федеральнэ ыкІи республикэ къулыкъу зэфэшъхьафхэм япащэхэр, общественнэ ыкІи ныбжьыкІэ организациехэм ялІыкІохэр, нэмыкІхэр ліыхъужъхэм ясаугъэтэу Мыекъуапэ итемыр лъэныкъо щыІэм щызэрэугьоигъагьэх. Яхэгьэгу къаухъумэзэ заом хэкІодэгьэ тидзэкІолІхэм ахэм шъхьащэ афашІыгь, саугьэтым къэгъагъэхэр кІэлъыралъхьагъэх, заом къыхэмыкІыжьыгъэхэм зы такъикъырэ афэшъыгъуагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

ТекІоныгъэм ымакъэ зыпхырыщыгъэ кусэр

Хэгъэгу зэошхом ліыхъужъныгъэу тицІыфхэм щызэрахьагъэм ифэшъошэ уасэ зэрэфэтшІырэр, лъытэныгъэу ветеранхэм афытиІэр къэзыгъэлъэгьорэ общественнэ Іофтхьабзэу «Георгиевскэ кусэр» зыфиlорэр 2005-рэ илъэсым щегъэжьагъэу Урысыем щызэхащэ. А кусэр пщэсымрэ машІомрэ яшъогьоу

щыт. Мэлылъфэгъум и 24-м щегъэжьагъэу жъоныгъуакІэм и 12-м нэс Іофтхьабзэр кІуагъэ. Илъэс къэс ащ цІыфхэм мэхьанэу ратырэм къыщыкІэрэп, бгъэхалъхьэм фэдэу щыгъынхэм ахальхьэ, Іальмэкъхэм е машинэхэм апалъхьэуи къыхэкІы.

ТекІоныгъэм и Мафэ ипэгьокІзу Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым истудентхэми Георгиевскэ кусэхэр агощыгъэх. ЦІыфхэр нахьыбэу зыщызекІорэ урамхэу Пролетарскэмрэ Краснооктябрьскэмрэ ахэр зытетыгьэхэр.

кусэр минитІум ехъоу щаго-

щыгь. Партиеу ЛДПР-р кІэщакІо

зыфэхъугъэ Іофтхьабзэу «Нет

войне!» зыфиlорэр Мыекъопэ

пивэшІ заводым дэжь щыре-

кіокіыгъ. Украинэм непэрэ ма-

фэм гумэкІыгъоу илъым ар

фэгъэхьыгъагъ.

- «Огонь нашей памяти» зыфиюрэ юфтхьабзэр зэрэзэхэтщагьэм лъэшэу тырэгушхо, elo Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентхэм ясовет итхьаматэу Брантіэ Беллэ. — Кусэ 1000-м ехъу тиуниверситет зэригьэгьотыгьэу цІыфхэм афэтэгощы. Мыщ фэдэ мэфэкІышхом тызэрэхэлэжьэшъурэм тырэгу-

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай. Сурэтыр авторым ий.

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ И 12-р — МЕДСЕСТРАХЭМ Я ДУНЭЕ МАФ

ІэпыІэгъу афэхъунхэм сыдигъуи фэхьазырых

Сыд фэдэрэ лъэхъани цІыфхэм япсауныгьэ къэухъумэгьэнымкІэ мэхьанэшхо зиІэр, сыдигъуи врачым иІэпыІэгъушІур медсестрар ары. Ащ ишІэныгьэ, ицІыфыгъэ бэ ялъытыгъэр сымаджэр ылъэ тегьэуцожьыгьэнымкіэ, чіыпіэ къиным ар къиифам ишеч Ішеф минесписькици ямыlәу ахәр ары зипшъэрылъхэр зыгъэцакІэхэрэр. Медсестра хъупхъэхэр, шІэныгъэ дэгъу, ІэпэІэсэныгъэ зиІэхэр тиреспубликэ имедицинэ къулыкъу мымакІ у зэрэщылажь эхэрэр къаушыхьаты тигъэзетеджэхэм къытфатхыхэрэми, врачхэу гущыІэгъу тызыфэхъухэрэми. Ахэм шІур ягьогогьунэу, псауныгьэ пытэ яІэу бэрэ цІыфхэм афэлэжьэнхэ алъэкІынэу афэлъаюх яшіуагьэ зэрагьэкіыгьэхэр зэкіэ.

Мыекъопэ къэлэ консультативнэ поликлиникэм 1989-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу щэлажьэ Джарымэкъо Ларисэ. Мы лъэхъаным ІэзапІэм имедсестра шъхьају ащ Іоф ешіэ, уетиех утхтыш идехапыдетили егъэцакіэх, ціыфэу къеуаліэхэрэм иамал къызэрихьэу ишІуагъэ арегъэкІы. ІэзапІэм щылэжьэрэ медсестрахэм яюфшіэн шапхъэм тетэу зэхэщэгъэным, Іэдэб ахэльэу сымаджэхэм ахэр апэгъокІынхэм, яфэІо-фашІэхэр ифэшъуашэм лъыкlахьэу афагъэцэкІэнхэм фепІух.

Ларисэ 1964-рэ илъэсым Гъобэкъуае къыщыхъугъ, Мыекъопэ медицинэ колледжым ифельдшерскэ отделение щеджагъ.

ИІофшІэн ащ Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым пульмонологиемкІэ иотделение 1984-рэ илъэсым щыригъэжьэгъагъ, илъэситфым ащ Іоф щишагьэу мы Іззапізу непэ зыщылажьэрэм къырагъэблэгъагъ, ихъупхъагъэ къыкІэкІуагъ ІэнатІэу джы ыгъэцакІэрэри, щытхъу тхылъыбэу къыфагьэшъошагьэ-

Джарымэкъо Ларисэ ыкІи республикэм иІэзэпІэ зэфэшъхьафхэм ашылэжьэрэ медсестра хъупхъэхэу лэжьэпкІэ макізу яізм емыльытыгьзу яшізныгьэ, яцІыфыгьэ, ягукІэгьу цІыфэу къин зылъэгъухэрэм апэзыгьохыхэрэм тафэгушІо ямэфэкікіэ ыкіи тафэльаю шіоу щыІэр къадэхъоу, псауныгъэ неішфоік уехнеажел едед уеік гушІуагъо къафихьынэу.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт. Сурэтым итыр: Джарымэкъо Ларис.

Тезыхыгъэр Іэшъынэ Аслъан.

Джыри зэхъокІыныгъэхэр афэхъущтых

БлэкІыгъэ мэлылъфэгъу мазэм и 30-м УФ-м и Правительствэ унашъоу ышІыгъэм тетэу, коммунальнэ фэlo-фашІэхэмкІэ уасэхэм ягъэнэфэн зэхъокІыныгъэу фэхъущтхэм яшапхъэхэр къыдэкІыгъэх. Ахэр зыфэдэщтхэр, шапхъэхэм къыдалъытэщтыр зэдгъашІэмэ тшІоигьоу уасэхэмрэ ахэм ягьэнэфэнрэ къэралыгьо гьэзекІуакІэ афэшІыгъэнымкІэ АР-м и ГъэІорышІапІэ ипащэу Хьэпэе Азэмат зыфэдгъэзагъ.

Зэрэхъу хабзэу, шэпхъакІэхэм къыдалъытэрэ пстэури цІыф къызэрыкІоу мы лъэныкъом фемыджагъэмкіэ зэхэфыгъуае къашІыгъ. Ар ГъэІорышІапІэм ипащи ыушъэфыгьэп, ау кіэкіэу зыфэдэщтхэм къатегущыІагь. Ащ тызэрэщигьэгьозагъэмкіэ, коммунальнэ фэіофашіэхэм ауасэкіэ субъект пэпчъ хэушъхьафыкІыгьэу шапхъэхэр агъэнэфагъэх, ары пакІошъ, субъектым имуниципальнэ образованиехэм процентэу ащыхэхъощтыр зэфэшъхьафыщт. Адыгэ Республикэм икъалэхэмрэ районхэмрэ уасэ--ыны мех егинефенести мех гьэу афэхъущтхэм афэгьэхьыгьэ унашъом АР-м и ЛІышъхьэ кІэтхэгьах. Формулэу ахэр къызэралъытэщтхэр ежьхэм зэрамыгъэнэфагъэм, федеральнэ шапхъэу зэрэщытхэм, ахэм зэрашІомыкІыхэрэм ащ къыкІигъэтхъыгъ. КъызэриІуагъэмкІэ, проценти 2,1-м къыщыублагъэу 4,1-м нэсэу къахэхъощт. 2014-рэ илъэсымкІэ шапхъэхэр республикэм щыгьэнэфэгъахэу щытыгъ, ау джы унашъоу къыдэкІыгъэм тетэу, бэдзэогъу мазэм къыщыублагъэу зэхъокІыныгъэхэм кІуачІэ яІэ хъущт. Къихьащт 2015-рэ илъэсым коммунальнэ фэю-фашіэхэмкІэ уасэхэр зэрагьэнэфэщт формулэр теубытагъэу, илъэсыбэм къакІоцІ зэрамыхъокІынхэу къашІыщт.

Муниципальнэ образованиехэм мы уасэхэр федеральнэ шапхъэхэм ашіомыкіхэу ежьхэм агъэзекІонхэ амал

яІэным зэхъокІыныгъэхэр фытегъэпсыхьагъэх. ГущыІэм пае, муниципалитетым псым ыуасэ къыІэтын ылъэкІыщт, ау мыщ дэжьым унэхэр зэрагъэфабэхэрэм ыпкІэ зытетыгьэм къытыригъэнэжьынэуи фитыныгъэ -иди-и тэтыск мехфоl тшеlи лъытэзэ, уасэхэр ыгъэзекІонхэ ыпъэкІышт.

Бэдзэогъу мазэм коммунальнэ фэlо-фашlэхэм ауасэ къыхэхъощт. Арышъ, пчъагъэхэр къызщыгъэлъэгъогъэ тхылъэу къыфахьыгъэм ымыгъэразэрэр уасэхэм эгъэнэфэнрэ къэралыгъо гъэзекІуакІэ афэшІыгъэнымкІэ ГъэІорышІапІэм зыфигъэзэн зэрилъэк Іыщтым Хьэпэе Азэмат къыкІигъэтхъыгъ. Формулэу ахэр къызэралъытэщтхэр зэхэфыгъуаеу зэрэщытыр къыдэплъытэмэ, цінфэу яоліэщтыр зэрэмымэкІэщтыр нафэ къэхъу. Арэу щытми, ГъэІорышІапІэм испециалистхэм къаІотагъэр, цІыф къызэрыкІом, анахьэу нэжъ-Іужъым, гурыІогъуае фэхъункІэ енэгуягъо.

ХЪУТ Нэфсэт.

Тигъэзетэу жъоныгъуакІэм и 7-м къыдэк ыгъэм къихьэгъэ тхыгъэу «Адыгэм итарихъ Хъулъыжъые щеlуатэ» зыфиlорэм редакцием илажьэкІэ хэукъоныгьэ хэхъухьагь. ЧІыпіаціэу Хылъэжъыер (Геленджик) ХъулъэжъыекІэ къэІуагъэў

Кавказ заор заухыгъэр илъэси 150-рэ зыщыхъурэм ехъулІэу Адыгеим Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щызэрахьащтых

АдыгеимкІэ жъоныгъуакІэм и 21-р шъыгъо-шІэжь Мафэу, Кавказ заом хэкІодагьэхэр агу қъызыщагъэкІыжьырэу щыт. Заор заухыгъэр илъэси 150-рэ зэрэххедек сагым дедуахедек кІыщт. Мы хъугъэ-шІагьэм фэгъэхьыгъэу тиреспубликэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щызэрахьащтых, ахэм языфэгъэхьазырын рагъэжьэгъах.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Іофхэмкіэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адыряІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет къызэрэщаІуагъэмкІэ, шІэныгъэлэжьхэмрэ общественностымо зыхэлэжьэщтхэ Іэнэ хъураехэр, тарихъ-музыкальнэ пчыхьэзэхахьэхэр, киноакциехэр. къэгъэлъэгьон зэфэшъхьафхэр, творческэ зэнэкъокъухэр республикэм щызэхащэщтых. «Я XIX-рэ ліэшіэгъум щыіэгъэ Кавказ заом хэкІодагъэхэр агу къызыщагъэкІыжьырэ мафэр

зэгурыІоныгъэм и Маф» зыфи-Іорэ темэмкІэ сочинение анахь дэгъу зытхыщтхэм яреспубликэ зэнэкъокъу еджапІэхэм ащыкІощт. Адыгэхэм тарихъ гъогоу къакlугъэм фэгьэхьыгъэ дунэе шІэныгъэ-практическэ конференцием игъэхьазырыни фежьагъэх.

Мы аужырэ илъэсхэм хабзэ зэрэхъугъэу, Кавказ заом иліыхъужъхэр агу къызыщагъэкІыжьырэ пчыхьэзэхахьэр республикэм лъэпкъ культурэмкІэ и Гупчэ зэхещэ. ЖъоныгъуакІэм и 21-м ар Адыгэкъалэ щыкlощтэу, — къыщаlуагъ Адыгэ Республикэм льэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет.

Кавказ заор заухыгьэр илъэси 150-рэ зэрэхъурэм фэгьэхьыгьэ Іофтхьабзэхэр республикэм имуниципальнэ образование пстэуми ащыкощтых.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ щылажьэхэрэр лъэшэу гухэк ащыхъоу министерствэм испециалист шъхьа!эу Ц!ып!ынэ Жанетэ Сыхьатбый ыпхъум фэтхьаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэш .

ГидрометеорологиемкІэ ыкІи тыкъэзыуцухьэрэ дунаим илъыплъэнкІэ Адыгэ республикэ гупчэм къызэритыгъэмкІэ, ощхышхоу щыlагъэхэм ыкlи щыlэщтхэм къахэкlэу 2014-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 12-м пчыхьэм къыщегъэжьагъэу 2014-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 13-м пчыхьэм нэс псыхъоу Пшызэ къыхэлъадэхэрэм ыкІи Адыгэ Республикэм ипсыхъохэм адэт псым хэпшіыкізу зыкъиізтын ылъэкіыщт.

Шъунаіэ тешъудз

ТЕКІОНЫГЪЭМ ИЯ 69-рэ ИЛЪЭС ФЭГЪЭХЬЫГЪЭ ЗЭХАХЬЭХЭР

Дзэкіолі шхапіэр агу рехьы

«Мыекъуапэ инэфылъэхэм» яхудожественнэ пащэу Нэныжъ Айдэмыр, «Радугэм» ипащэу Елена Щербак зэралъытэрэмкіэ, кіэлэеджакіохэр мэфэкі зэхахьэхэм ахэлажьэхэзэ. яшІэны-

Мыекъуапэ щыригъажьи...

Полковник шъуашэр зыщыгъэу Михаил Богомоловыр тинэlyac. Нэгушlov ар цІыфмэ ахэт. Къызыщытхъужьырэп. Фашист техакІохэм язэхэкъутэн лІыхъужъэу хэлэжьагъ. Мыекъуапэ щиубли, я 9-рэ дивизием исатыр хэтэу Прагэ нэ-

— ТекІоныгъэм и Мафэ 1945рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 9-м Прагэ щызгъэмэфэкІыгъ, къе Іуатэ Михаил Богомоловым. — ЦІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэр дивизием щызэ-ІукІэщтыгъэх. Ахэр ныбджэгъу Мыекъуапэ изыгъэпсэфыпІэ къэлэ парк «Дзэкіоліым ишхапі» зыфиіоу къыщызэіуахыгъэм Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм къащыублагъэу сабыйхэм анэсыжьэу щытлъэгъугъэх. Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан зэхахьэм къызэрэщиlуагъэу, мэфэкlышхом ліэужхэр зэфищагъэх.

Орденхэр, медальхэр абгъэхэм къахэжъыукіыхэу Хэгъэгу зэошхом, ти Уіэшыгъэ Кіуачіэхэм, нэмыкі къулыкъухэм яветеранхэр зэіукіагъэх. Дзэкіолі Іанэу къафызэіуахыгъэм зэо илъэс къинхэр анэгу икіэрыкізу къык егъэуцожьых.

моловым. — НыбжьыкІэхэм шІэжь зэряІэр, тызэрагъэлъапІэрэр ащ къегъэлъагъо.

ДзэкІолІ шъуашэхэр ащыгъэу бзылъфыгъэхэри хъулъфыгъэхэри тэлъэгъух. М. Сердюк, А. Фроловам, Н. Нестеренкэм «ДзэкІолІ пщэрыхьапІэм» уасэ фашІы. Илъэс къэс щызэІокІэх, патриотическэ орэдхэр къаlох.

Иван Трищенкэр хьылъэу сымадж. Курэжъыем исэу ар иІахьылхэм шхапІэм къащагъ. Къэбарэу зэхихыщтым дэгуІэ. Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэу Александр Наролиныр ветеранхэм гущыІэгьу афэхъугь. Шхапіэм къэкіогъэ зэоліхэм ягупшысэхэм ядэјугъ.

Ансамблэу «Казачатэм», нэмыкіхэм къаіорэ орэдхэр шхапІэм щэІух. Зэо илъэсхэр къы-

зэзынэкІыгьэ ветеранхэр къытэлъэГугъэх тиреспубликэ и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан зэрэфэразэхэр гъэзетымк и къэтІонэу.

къашъом...

МэфэкІыр тиартистхэм къагъэбаигъ. Къалэм ипарк дэхьапІэ Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэр зыхэт ансамблэхэм орэдхэр къыщајуагъэх, лъэпкъ къашъохэр къыщашІыгъэх. «Мыекъуапэ инэфылъэхэм», «Казачатэм», искусствэхэмкІэ еджапІэхэм якупхэм якъашъохэм цыфыбэ яплъыгъ, яорэдхэри агу рихьыгъэх.

гьэ хагьахъо, шіэжь яіэу щыіэныгъэм хэхьанхэмкІэ амалышІухэр агъотых.

Пчыхьэм концертэу къатыгьэм эстрадэм иартистхэр хэлэжьагъэх. Сыхьатыр 10 мыхъупэзэ шъо зэфэшъхьафхэмкІэ огур къагъэдэхагъ. МэшІотопхэм паркыр къызэлъагьэнэфыгъ. Ащ ежэу нэбгырэ шъэ пчъагъэ паркым къэкІогъагъ. Яшъхьаныгъупчъэхэм къарыплъыхэу огум къыщышІэтырэ мэшІотопхэм яплъыгъэхэми мэфэкІым гушхоныгьэ хагьотагь.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Сурэтхэр зэхахьэхэм къащытырахыгъэх.

зэфэхъухэу, Іулъхьэр зэфагощэу бэрэ сырихьылІагь. Адыгеим и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, заом иветеранхэр, нэмыкІ къулыкъушІэхэр непэ зэрэслъэгъугъэхэм лъэшэу сигъэгушІуагъ.

2013-рэ илъэсым мыщ фэдэ зэхахьэу къэлэ паркым щыкІуагъэм М. Богомоловыр хэлэжьагъ. ТекІоныгъэм и Мафэ сурэтэу тырахыгъагъэр илъэс тешІагьэу къыратыжьыгь.

— Ащ фэдэ шІухьафтынхэм уагъэгушІо, — elo М. Бого-

Зэдэгущы Іэгъу гъэшІэгъонхэр

Ти УІэшыгьэ КІуачІэхэм, нэмыкІ къулыкъухэм яветеранхэу ЦІыкІушъо Аслъан, Тхьагъэпсэу Мурат, ШъэуапцІэкъо Сэфэр, Петр Асеевыр, фэшъхьафхэр дзэкІолІ Іанэм кІэлъырысхэу ягукъэкІыжьхэр къызэфаlуатэщтыгъэх. Уядэlункlэ гъэшІэгъон къодыеп. Заомрэ мамыр щы ак Ізмрэ зэрагьапшэ, шІэжьыр агъэлъапіэ.

ТАРИХЪЫМРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыlо-къэшъокlо ансамблэу «Ислъамыер» жъоныгъуакІэм и 9−м Волгоград щыІагъ. ТекІоныгъэм ия 69−рэ илъэс фэгъэхьыгъэ мэфэкI концертэу Волгоград ипчэгу хэхыгъэу «ШІэжьым» щызэхащагъэм хэлэжьагъ.

«Ислъамыер» Волгоград щашІэ

Тиреспубликэ хэгъэгу кош гъэхэр, ныбжык эхэр бэ хъу-ІофхэмкІэ и Министерствэ иветеранхэмрэ «Ислъамыемрэ» Волгоград рагъэблэгъагъэх. Адыгеим икІыгъэ купым хэтыгъэх АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар, нэмыкІ хэбзэ къулыкъушІэхэр.

- Пчыхьэзэхахьэм нэбгырэ мин пчъагъ хэлэжьагъэр, – къытиlvагъ Адыгэ Респу́бликэм изаслуженнэ артисткэу Агъыржьэнэкъо Саныет. — Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу фашист техакІохэм язэхэкъутэнкІэ ліыхъужъныгъэ зезыхьагъэхэр, дзэм икъулыкъушІэхэр. заом ыкІыб щыІэхэу ТекІоныгъэм и Мафэ къэзыгъэблэгъахэу мэфэкІ зэхахьэм щытлъэгъугъэх.

Пчэгоу «Шіэжьым» щыкіогьэ концертышхор «Ислъамыем» зэфишІыжьыгь. Адыгэ орэдхэу тиартистхэм къајуагъэхэр, композиторэу Нэхэе Аслъан зэригъэфэгъэ лъэпкъ мэкъамэхэр щыжъынчыгъэх.

Волгоград хэкум адыгэ мэкъамэр щагъэлъэпІагъ, бысымхэр «Ислъамыем» бэрэ Іэгу къыфытеуагъэх, джыри едэlухэ зэрашІоигьор тиартистхэм къаpalyaгъ.

Сурэтым итыр: «Ислъамыем» иорэдыюхэр концертым хэлажьэх.

Аужырэ илъэсхэм, гъэзетхэми, телевидениеми, нэмыкІырэ зэlукІэ зэфэшъхьафхэми, Урысыем иунэшъо шъхьаІэ зэблэхъугъэн фаеу зылъытэхэрэр бэрэ ащызэдаохэу зэхэпхыщт. Урагъэгупшысэуи щысэхэр къахьых. Президентым, Правительствэм, Къэралыгьо Думэм, Федерацием и Совет язэфыщытыкІэхэр нахь гъзунэфыгьэхэу гъзпсыгъэнхэм, чІыпІэ гъэІорышІапіэмэ ямэхьанэ зыкъегъэіэтыгъэным, хэгъэгум ихэхъоныгъэаехеІпыІн едежеІысэтес дех зэблэхъугъэнхэм, цІыфыр хабзэм зэрэфыщытын фэе гьэсэпэлъагъор (идеологиер) теубытагьэу щыгьэунэфыгьэнэу, ащ нэмыкІхэри хэгьэхьэгьэнхэ фаеу алъытэ. Парламент Конституцие шІыгъэным кІэдэухэрэри щыІэх.

Ащ узыфежьэрэм, хэгьэгур зезыщэрэ къутамэмэ язэфыщытыкіэ ухэіэзыхьан фаеу уешіы, ахэм адэлэжьэшт ціыф пчъагъэм льэшэу хэхьон зэрилъэкіыщтым урегъэгупшысэ. Непэ, сыд фэдизэу къиными, Президентэу хэгъэгум иіэм а пстэуми амал къафегъоты къэралыгъом зэгурыюныгъэ илъэу гъэцэкіэкіо къулыкъоу иіэхэмрэ піуныгъэгъэсэныгъэм пылъхэмрэ ціыф жъугъэхэр ахэщагъэхэу идеологиеу илъыр зэщимыгъакъоу зэрищэнхэ елъэкіы.

Арэу щытми, упчіэхэр зэпыухэрэп. Анахьэу зыщызэшіуанэхэрэр ціыфым къэралыгъом еплъыкізу фыриіэщт идеологиер егъэзыгъэкіэ е хэбзэ-унашъокіз ебгъэштэн уфимытэу, ащкіз пшъэдэкіыжь ебгъэхьы мыхъунзу Конституцием ия 13-рэ статья къызыщиіорэр ары. Еджэпізгъэсапізу тиіэхэмрэ зэфэшъхьаф партиеу хэгъэгум итхэм ащыщ зырызхэмрэ ащ зытыра-

Ищык Іагъа Урысыем Конституциер зэблихъунэу?

гъакіэзэ яюфшіэн къыкіырагъэчы, идеологие гъэнэфагъэ цІыфмэ ахэмылъхьэу, пІуныгъэ-гъэсэныгьэ Іофыр хэмытэу ебгьэджэ къодыехэмэ хъунэу зылъытэхэрэр къахэкlых. Гухэлъэу яІэри гъэнэфагъэ — хэгъэгур зезыщэрэ партие шъхьаІэм ылъапсэ гъэсысыгъэныр, зэгурымыІоныгъэр азыфагу къилъхьэгьэныр ары. Джарэу зэрэщытзэ, а партие жъугъэхэм ягухэлъхэр, сыд фэдизэу зэтекІхэми, узэрыс хэгьэгур шlу умылъэгъуми хъунэу зыми къыуиІощтэп. Арэуи щымытымэ хэгьэгур чыракіоу зыгорэм къыфэнэщт. АщкІэ тэ тихэгьэгу лІэшІэгьу пчъагъэм къинэу зыхэтыгъэмрэ пэкlэкlыгъэмрэ щысэу къахэпхын плъэкіыщтыр макіэп. Гуфаплъэу уеплъызэ тэрэзэу уеджэмэ, мы Іофым иджэуап Урысые Конституцием истатьяхэм къахэогъуатэ. Конституцием ипэублэ гущыІэхэр мырэущтэу къырегъажьэх «...Урысые къэралыгъом ишъхьафитыныгьэрэ изэфэныгьэрэ ыгьэпытэхэзэ, ліэшіэгъу пчъагъэмэ ахэм лъапсэ афэзышІыгъэхэр егъэлъапіэх. Хэгъэгур шіу плъэгьоу шъхьэк афэ фэпш ынымрэ шъыпкъагъэр ыкІи хьалэлыгъэр шэн-хэбзэ шъхьаlэу тиlэнхэу къытфэзыгъэнагъэхэмрэ уасэ афешІы». А гущыІэ лъапІэхэм хэгьэгум гьэсэпэльагьоу зэрихьэрэр дэгъоу къагъэлъагъо. Ахэр унагъом къыщежьэхэшъ, цІыфым гъашІэр зэпечыфэкІэ ахегъахъо, кІэн шъхьаІэу илъфы-

гъэми къафегъэнэжьы. А пстэури икъоу зэхэзымыш врэр хэгъэгу шъхьафэу, шэн-хэбзэ гъэнэфагъэрэ шъхьафитныгъэрэ и в ивхэу щывн ылъэк в ивхэу цывно учшты пкъэу удэмылэжьэныр тэрэзэп.

Хэтрэ цІыфэу хэгьэгум исыр тыдэ щылажьэми, мы Іофым иІахьэу хэлъыр гуетыныгъэ фыриlэу ыгъэцэкІэн фае. КІэлэегъаджэу шІэныгьэрэ гьэсэныгьэрэ зыгьотыгъэм уригъэджэ къодыеу щымытэу, а дэхэгьэ пстэуми сабыир ыгъэгушхоу афигъэсэн, афипІун фае. Къэралыгъом ЗаконыкІзу къыдигъэкІыгъэри ары зыфэгъэхьыгъэр. Джащ фэдэу Іофшіапіэхэми пащэу аlутхэм япшъэрылъхэр зэрахьанхэ фае. Къэсэгъэзэжьышъ, а къэбзэгъэ лъэгапІэмэ анэмысыгъэхэр егъашІэми иІофкІэ

агьэльэпіэщтхэп, хэгьэгуми ціэрыіо щыхъущтхэп. А пстэури гьэсэпэльагьом изы къутамэх. Тэри теджэ зэхъум кіэлэегьаджэмэ кьытфаіуатэрэм нэмыкізу зэдгьэшіэрэ пкъыгьомэ афэгьэхьыгьэу тхылъэу щыіэмэ тяджэжынэу къытфагьэпытэщтыгь. Сыда піомэ тхылъыр зыфэгьэхыыгьэ ціыфым нэмыкізу тыригьэплъыжьыщтыгь, уасэ фэтшіынымкіэ псынкіэ къытщыхъужьыщтыгь, нахьышіур къыхэтхыщтыгь.

мехеІит уєІпитост єспинєІШ ащылэжьэрэ кІэлэегьаджэмэ мы Іофыр гъэльэшыгьэнымкІэ амалышІухэр ащыІэкІэльых. ЦІыфхэр зэфэмыблыхэу, динымкІи, льэпкъ зэфыщытыкІэмкІи зэгурыІохэу псэунхэм альапсэ еджапІэхэм къащежьэ. Тэ тилъэхъани ащ мэхьанэшхо щыратыщтыгъ, Конституциер ушъхьафыгъэу еджапІэхэм ащызэдгъашІэщтыгь. Дэгьугьэ непи еджапІэмэ ар ачІэльхьажьыгьэу, Конституцием имэхьанэрэ хэдзын Іофым игъэпсыкІэрэ, цІыфым фитыныгъэу, шъхьафитыныгъэу иІэхэмрэ политическэ партиеу щыІэхэр зыфэдэхэмрэ сабыйхэм къафаІуатэштыгьэмэ.

Гъэсэпэльагьоу уихэгьэгу шlу пльэгъуным фэлэжьэрэ пстэури зезыхьэрэ, цlыфзэхэщагьэхэу, динзэхэщагьэхэу, партиезэхэщагьэхэу, нэмыкlхэуи орэхъу, къэралыгьом иlэхэм хабзэм лъытэныгъэ афишlыщт, lэпыlэгъуи афэхъущт. Мы lофым фэгъэхьыгъэу Валдай щыlэгъэ

зэlукlэшхом щаlуагьэм демыгьэштэн плъэкlырэп. Урысые къэралыгьом Конституциякlэп ищыкlагьэр, ащ ищыкlагьэр хахьо езыгъэшlын, зезыгъэlэтын, зыгьэпытэн зылъэкlыщт lофхэр зэрихьанхэр ары.

Нахыжъмэ я Советэу Адыгэ Республикэм иlэм а гупшысэм дырегъаштэ. Хэгъэгум илэжьапlэхэм, иlофшlапlэхэм бгъу пстэумкlи технологие федэр аlэкlэлъхьагъэу икlэрыкlэу индустриализациер щышlыжьыгъэн фае. Мэкъу-мэщым зыкъегъэ- lэтыжьыгъэу, мылъкумкlи гъомылапхъэмкlи зыми темыпхыгъэу зыдгъэпсыжьын фае. Джащ фэдэ гъэсэпэлъагъом цlыфхэр зэфищэщтых, зэгуригъэlощтых, зы ышlыщтых.

ІэкІыб къэралыгъом щыпсэурэмэ зэрыс хэгьэгум еплъыкІэу фыряІэр къыбгурагъаІоу мырэущтэу къаlоу зэхэпхыщт «Сыд пшІэщтыр, дэими дэгъуми ар сэ сихэгъэгу». Тэ тихэгъэгу гущыІэжъэу щызэрахьэ «Хэкужъым ит Іугьом унэ щыришъурэп». А пстэуми тицІыкІугьор япхыгь, тыкъызыщыхъугъэ чІыпіэхэр, тыкъэзылъфыгъэ тянэтятэхэр, тилъэпкъэгъухэр, типшысэхэр, тихъишъэхэр... ЕтІани Конституцием ия 59-рэ статья мырэущтэу итхагь: «Уихэгьэгу къэуухъумэныр хэтрэ цІыфкІи къэрарэу, унэшъо шъхьаlэу щыт». УшІокІын умылъэкІынэу къэралыгьом идеологие шъхьа!эу и!эр ащи къегъэлъагъо. Нахыжъмэ зэралъытэрэмкІэ, Конституциеу Урысые къэралыгьом иІэр зигугъу къэтшІыгъэ пстэуми, уахътэми икъоу адиштэу гъэпсыгъэ.

Адыгэ Республикэм нахьыжъ упч!эжьак!оу и!эмэ я Совет итхьаматэу ГЪУК!ЭЛІ Нурбый.

ХЭГЪЭГУ КІОЦІ ІОФХЭМКІЭ МИНИСТЕРСТВЭМ КЪЕТЫ

ЕджэпІэ-интернатым

кІогъагъэх

АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ кіэщакіо зыфэхъугъэ Іофтхьабзэ Адыгэ республикэ еджэпіэ-интернатэу Хьакурынэхьаблэ дэтым джырэблагъэ щыкіуагъ. Оперативнэ-пэшіорыгъэшъ Іофтхьабзэу «Зихэхъогъу» зыфиіорэм къыхиубытэу ар зэхащагъ. Интернатым чіэс зихэхъогъухэм аіукіагъэх кіэлэціыкіухэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкіэ АР-м иуполномоченнэу Александр Ивашиныр, Общественнэ советэу министерствэм щызэхащагъэм иліыкіохэу Светлана Дорошенкэр, Мыекъуапэ ыкіи Адыгеим я Епархие ипротоиерееу Александр, хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм иіофышіэхэр.

Зыныбжь имыкъугъэхэм бзэджэшlагъэ зэрахьэмэ зэрарэу къафихьырэм, ящыlэныгъэ зэрэзэщигъакъорэм, загъэбылъэу интернатыр абгынэ зэрэмыхъущтым, еджапlэр къаухэу язакъоу псэунхэ фаеу зыхъукlэ къиныгъохэр зэрэзэпачын фаехэм, нэмыкlхэм афэгъэхьыгъэ зэдэгущыlэгъухэр ахэм адашlыгъэх. Анахьыбэу зызфагъэзагъэр еджапlэр мыгъэ къэзыухыхэрэр ары.

Нэужым зихэхьогьу пэпчъ зыгъэгумэк кlырэм ежь ышъхьэкlэ изакъоу адытегущыlэнэу, упчlэхэмкlэ зафигъэзэнэу амал иlагъ.

«Онджэкъыми» щыІагъэх

Іофтхьабзэу «Зихэхъогъу» зыфиІорэм

къыхиубытэу Адыгеим хэгъэгу кloцl ІофхэмкІэ и Министерствэ илІыкІохэр поселкэу Каменномостскэм дэт социальнэ ІыгъыпІэу «Онджэкъ» зыфиІорэми щыІагъэх. А зэІукІэгъур Хэгъэгу зэошхор заухыгъэр илъэс 69-рэ зэрэхъурэм ипэгъокІзу зэхащагъ. Ащ чІэс кІэлэцІыкІухэм аІукІагъэх Общественнэ советым иліыкіоу, отставкэм щыІэ контр-адмиралэу Тхьагьэпсэу Мэджыдэ, ОМОН-м ипащэ игуадзэу Шъоджэ Налбый, участковэ уполномочен--ы изы нешехеен нешфоік мехен ныбжь имыкъугъэхэм яІофхэм афэгъэзэгъэ отделым ипащэу Андрей Федосеевыр, нэмыкіхэр.

Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм лыхъужъыныгъэу зэрахьагъэр ахэм къа-Іотагъ, щысэхэр къафахьыгъэх.

ЫшъхьэкІэ защигъэгъозагъ

Адыгеим иполицие иотряд илъэсыбэ хъугъэу Чэчэн Республикэм ипсэупі эу Замай-Юрт зыфиіорэм къулыкъу щехьы. Подразделение зэфэшъхьафто естеськехи дехершустия мех ыписем дельш ша метахку им уедяд хъущт къызытыр. АР-м хэгьэгу кloцl ІофхэмкІэ иминистрэу Александр Речицкэр зипэщэ куп Адыгеим икІи отрядыр зыдэщы!эм джырэблагьэ кlогьагьэ. Министрэм игъусагъэх кадрэхэм ягъэ-ІорышІэнкІэ ащ игуадзэу Сергей Подолякиныр, къэбархэмкІэ ыкІи общественнэ зэпхыныгъэхэмкІэ отделым ипащэу Гъомлэшк Байзэт ыкІи Общественнэ советзу министерствэм щызэхащагъэм хэтэу Елена Космачевар.

Александр Речицкэм апэрэ мэфэ дэдэм отрядым хэтхэм псэукІэ амалэу яІэхэм, зэрагьашхэхэрэм, яухьазырыныгьэ, зэхъокІыныгьэу къэхъурэм зэрэпэгьокІыхэрэм защигьэгьозагь, кІзух зэфэхьысыжьхэр къызешІыхэм, якъулыкъу зэрахьырэм зэригъэразэрэм къыкІигъэтхъыгъ. Ащ ыужым, зэрихабзэу, ар отрядым къулыкъу зыщихьырэ псэупІэм иадминистрацие ипащэ Іукіагъ. Джащ фэдэу Чэчэным къулыкъушІэ агъэкІуагъэу къэзымыгъэзэжьы--мескп ажеІШ еспехтэтые дехеірь мехесп бгъоу афагъэпсыгъэм къэгъагъэхэр кІэлъыралъхьагъэх, къулыкъу ыхьызэ зыпсэ зытыгъэхэм зы такъикъырэ афэшъыгъуагъэх.

Купэу кіуагъэм отрядым ищыкіэгъэ оборудованиемрэ гъомылапхъэхэмрэ афищагъэх, яіахьыл-гупсэхэм къагъэхьыгъэхэр аратыжьыгъэх, министрэм ахъщэ шіухьафтынхэр афишіыгъэх.

Агу къагъэк і ыжьыгъэх

1998-рэ илъэсым жъоныгъуакіэм и 1-м гъогурыкіоныр щынэгъончъэнымкіэ къулыкъум иинспекторэу Батмэн Хьакізэф, Теуцожь Руслъанэ, Гъомлэшк Нурдинэ ыкіи Хьэкіэко Джанхъот Тэхъутэмыкъое районым ит поселкэу Инэм дэжь къулыкъу щахьызэ, ошіэ-дэмышізу бзэджашіэхэр къатебанэхи, зэпэуцужьым щыфэхыгъэх. Илъэс 16 хъугъэу а мафэр Адыгеим иполициекіэ шъыгъошіэжь мафэ хъугъэ. Илъэс къэс жьоныгъуакіэм и 1-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм ипащэхэмрэ иІофышіэхэмрэ а чіыпіэм екіуаліэх.

Мыгъи ащ фэдэу шъыгъо Іофтхьабзэу ащ щыкІуагъэм хэлэжьагъэх АР-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ иминистрэу Александр Речицкэр, гъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэу Александр Курпас, къулыкъум хэтхэм Іоф адэшІэгъэнымкІэ гъэІорышІапІэм ипащэу Александр Ермиловыр, хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ къулыкъухэм яветеранхэм я Совет итхьаматэу ХъутІыжъ Азмэт, Тэхъутэмыкъое районымкІэ отделым ипащэхэр, иІофышІэхэр. Джащ фэдэу район администрацием, дин гъз-ІорышІапІэхэм ялІыкІохэри Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх.

Пстэумэ апэу къулыкъушІзу фэхыгъэхэм зы такъикъырэ афэшъыгъуагъэх. Зэхахьэм хэлэжьагъэхэр кьызэгущыІзхэм ыуж ШІэжь пхъэмбгъоу афагъэпсыгъэм къэгъагъэхэр кІэлъыралъхьагъэх

Ишlуагъэ аримыгъэкІын ылъэкІыгъэп

Илъэс 28-рэ тешІагъ Чернобыль иатомнэ электростанцие къызыогъагъэм. Адыгеим щыщ нэбгырэ 800-м нахьыбэ мы тхьамык агъом идэгъэзыжьын хэлэжьагь, ліыхъужъыныгьэ щызэрахьагь. Амылъэгъурэ пыим — радиацием пэуцужьыгъэхэм яшІуагъэкІэ, зэрарэу ащ къыхьын ылъэкІыщтыгъэр бэкІэ нахь макІэ хъугъагъэ.

Чернобыль 1986-рэ илъэсым къыщыхъугъэ тхьамык агъор зыпкъышъолкІэ зыщэчыгъэхэм, зипсауныгъэкІэ зэхэзышІагъэхэм ащыщ Аулъэ Руслъани. Илъэс 38-рэ зыныбжь кlалэм ышlэщтыгь ащ укІоныр псауныгьэмкІэ зэрэщынагьор. Непэ фэдэу къешІэжьы 1987-рэ илъэсым ишышъхьэІу мазэ Чернобыль зэрэкІогъагъэр.

— Чыпіэм тызынэсым псэолъэ зэхэкъутагъэр ары нэм къыкІидзэщтыгьэр, — къытфе-Іуатэ ащ. — ТыкъызыдэкІуагъэм имашІо, ижь, пкъыгъоу тапэ къифэхэрэм зэкІэми цІыфым

зэрарэу къырахын алъэкІыщтыр зыфэдизыр тшІэщтыгъэти, сыд фэдэ пшъэрылъ къытфагъэуцугьэми ар зэрифэшъуашэу зэшІотхыщтыгъ. Станцием ияплІэнэрэ блок къызыуагъэм илъэс тешІэгьагь сэ сызэкІом. МэзитІум къехъурэ ащ сыщыІагъ. Топхэр а чІыпІэм къыщымыощтыгьэхэми, щэхэр щымышъуи- ишыхьатых къэралыгьом пшъэщтыгъэхэми, нэбгырэ миллион пчъагъэм ягъашІэ ащ ыгъэкІэкІыгь. Зызыщыбгьэпсэфыщт, узэрысыщт чІыпІэхэр къабзэу пІыгъынхэм мэхьанэ зэриІэр тэшІэти, ащ лъэшэу тынаІэ тетыгъ.

Цыф гъэшІэгьонэу, ишэн пытэу къычІэкІыгъ Аулъэ Руслъан. Чернобыль зэрэщы Іэгъэ мафэхэр, мазэхэр нахь макІэрэ ыгу къызэрэкІыжьыщтхэм ар пыль. Ильэс пчъагьэрэ ищытхъу аригъа оз оф ышагъ. Илъэс пчъагъэрэ сатыушІхэм, предпринимательхэм яреспубликэ профсоюз итхьамэтагъ, пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Адыгрегионгазым» иотдел ипащэ игуадзэуи щытыгъ. Джыдэдэм ар пенсием щыІ нахь мышІэми, зы чІыпІэ исэп, зыгорэм фэгъэзэгъэ зэпыт.

Лыхъужъыныгъэу Аулъэ Руслъан Чернобыль щызэрихьагъэм

рылъэу къыфишІыгъэр псэемыблэжьэу зэригъэцэкІагъэм пае щытхъу тхылъ пчъагъэу, рэзэныгъэ тхылъыбэу иІэхэр. Ахэм ащыщых дзэ частэу 47049-м икомандир, Украинэм ипрофсоюзхэм яреспубликэ Совет и Президиум, Белорусскэ ССР-м и Наровлянскэ район Совет, профсоюзхэм я Адыгэ хэку Совет и Президиум къыфагъэшъошэгъэ щытхъу тхылъхэр.

Чернобыль иатом электростанцие къыщыхъугъэ аварием къыхьыгъэ тхьамык агъохэм ядэгъэзыжьын зэкІэ хэлэжьагъэхэм якъиныгъо laxь алъэгъугъ. Ащ фэдэхэу республикэм непэ щыпсэурэр макіэп. Ахэм зэкІэми ямэфэ гушІуагъохэр нахьыбэнхэу, щыІэныгъэм идэхагъэ илъэсыбэрэ зэхашІэнэу, яунагъохэм яхъяр алъэгъунэу тафэлъаю.

ПІАТІЫКЪО Анет.

ТИГУМЭКІХЭР

Фабэр къэкіо, гъэмафэр къэсы

Гъэтхэ мэзитіур псэу чъагъэ псынкіэу. Хэпшіыкіэу мафэм къыхэхъуагъ, дунаири къэфэбагъ. Тыдэ уплъагъэми уц шхъонтІэбзэ шъабэу зызыштагъэм нэр егъэгушю. Кіымэфэ чъыіэ пырацэм, жьышхо, жьы шюйхэм ауж, гум щизэу хэти жьы къыщэмэ шюигъу, чыопсым джарэу цыфхэр фэзэщыгъэх, фэныкъох.

изытет макІэп зэІызгъахьэрэр: бэми, ыпэкІэ фэдэу, кІышъогъазипчъагъэ къэлъытэжьыгъуае хъугъэ хьэхэр ыкІи чэтыу бын зэкІэсхэр лъэбэкъу гупсэф кІэпщэу, шъабэу, гуапэ хъоу уамыгъэшІыжьэу тыдэкІи тизэпытыгъэкІи сыда ишІуагъэр, гъуаех. Арышъ, цІыфым ышхи, Іофыр зы чІыпІэ имыкощы- щыгъи къыфырагъашІэ — агъэкІымэ», — alo зыгу еlэжьыгъэ къэлэдэсхэм.

Джырэ уахътэм фэдэу цІыфыгъуаеу ыкІи Іэзэгъунчъэу уахътэ щыІагьэпщтын. ЩыІакІэр, зымкіэ, нахьышіу хъугъэм фэд хьэ е чэтыуц зэрилъасэр, къэп-— шхыни, щыгъыни хъоих. Ау шхынхэр, гъомылапхъэхэр дэгъуха, дэйха?! Чыгум къыщыкІырэ лъэпкъыр чІыгъэшІу хи- гъэр ехьы» ыІоу пшысэм зэрэ-

Ау мыщ фэдиз дунэе дахэм мием «ытхьэлагьэх», щыгьынытхъэу — басмэ, штапель зыфэпІощтхэу — жыр ащызэкІэщыІагъэхэр щыІэжьхэп. Дэнэ къалэ уапэ къыщеукІораех. «ПІо е цы дэгъу дэдэхэри гъотысымаджэ. Узыгьохэм къахэхъо, Іэзэгъур ары щымыІэр.

Сабыий, ныбжьыкІи, ныбжь фым ипсауныгьэ къеlыхыпагьэу зиlи аллергием, ащ къыхэкlырэ — жъи кlи яузыгъохэр зэхэ- гууз жьымыгъотым гъэтхэ-гъэмэфэ уахътэм бэ ыгъэгумэкІырэр. Ахэм анахь къягуаорэр, щэн анахь умылъэкІырэ жьы шІоеу къапыкІырэр ары. Анахь гукъаор «аушъагъэм амыушъа-

хэлъэу, ежь хьэ, чэтыу е нэ- кlo. Етlaнэ мэсымаджэ. Унэшхо ыщэчын ымылъэкlэу лlaпlэ ифи мык псэушъхьэхэр зикъаигъэу, унэм щызыІыгьхэр зэрэмысымаджэхэрэр ары, ау ахэм апкъ къикІыкІэ, нэмыкІхэр япсауныгъэкІэ мэпщынэх. Унэ фэтэр бгъозэтетхэм ащыпсэурэ цІыфхэр арых анахьэу чІыпІэ къин мы зэкіэмкіэ итхэр. Хьацэ-пацэхэр есэжьыгьэхэу шъхьаныгъупчъэмкІэ къыратэкъух, ащи изакъоп, чэщырэ ячэтыухэр къыратІупщых ыкІи ашІоигьор зыщыфэе чіыпіэм щашіэ, унэм ппэ къипщэикІын умылъэкІыжьэу, аужыпкъэм, унэми къырелъасэ мэ Іаер.

Хьэхэр арыхэмэ зигугъу къэсшырэр — унэм щаыгьхэр, ньюлІыжъхэм, хъулъфыгъэ-бзылъфыгъэхэм ягъусэхэу, ателъ кlaпсэр километрэ икlыхьагьэу зэпэчъэ-зэтечъыхэшъ, тыди, тlyaлэ къэмынэу, къызэхаушІуае.

Адэ фэбэ лъэхъаным сабыйхэу къыращыхэрэр ыкІи кіэлэціыкіоу къыратіупщыхэрэм хэта ягупшысэн фаер? ЦІыкІум Іэпызыгъэр — джэгуалъи, шхыни къаштэжьышъ, ратыжьы ыкІи шІоир зэкІэ фэщагухэм хэкІитэкъупІэ зэпэІутхэр адэтхэми, нахьыбэр зэресагъэу мэпсэу — зыlукlэрэм зыфаер — полиэтилен Іалъмэкъыжъ отэрыр, стэкан, бэшэрэбыжъыехэр щычадзых. Къэбзэныгъэр нэбгырэ пэпчъ хэмылъэу, къымыгьэгьунэмэ, уищагуи, уиурами, уикъали ныбжьи пфэгъэкъэбзэщтхэп. Арышъ, шэпхъэнчъагъэ зезыхьэрэ пэпчъ гъэпщынэгъэныр унашъоу мыштагъэмэ хъущтэп.

Сыда о уихьэ шІой пае, нэмыкіым ипсауныгъэ, ыгу изытет, етіанэ іззэпкіэ лые зыкіигъэкіодын фаер?! Тапэкіэ, фэтэрыбэ унэ зэтетхэм хьи, чэтыуи ащыпіыгъын уфитыгъэп. Мыдрэр, дэпкъ пэпчъкіэ, хьэ хьакъу е чэтыупцІзу мыухыжьыр зэпымыоу къыщэју, зыгъэпсэфыгъо къыуатырэп.

БэмышІэу адыгэ бзылъфыгъэр тхьаусыхагъэ:

Сипшъэшъэжъые дэкІуагъэу модрэ подъездым щэпсэу, ау сабый ышъо зыхэфагъэм къыщегъэжьагъэу хьэ-чэтыумэр

тигъэгуІэжьыгъ, нэмыкІ фэтэр афэтыубытын тэІошъ, ащи ар дэдэхэр щыіэштхэба тэю, къашіэ о пшІэмэ хъущтыр?

Мы гумэкІыгъом нэбгырабэ зэлъиlыгъ, ау хэкlыпlэ горэ зэрэщымыІэр Іофы. Псэушъхьэ--фаихишефев ејрејп-ејрах мех хэр ахэсых. БамыкІри ахэм ахэсын ылъэкІыщт, сыда пІомэ чІыунэ цІынапІэм бэрэ екІухэшъ, ащ къычахырэ хьацэ-пацэхэр къахэпшІэпшІыкІхэу плъэгъущтых. Унэ фэтэр осапкІэр мафэ къэс къаlэты, ау псэукlэ шапхъэу унэм иІэн фаем лъыплъи, ыгъэгумэкІи щыІэп. Унэ тхьаматэхэу хадзыгъэхэр джа тхьапэ ціыкіоу осапкіэр зэрытыр загощыкіэ, Іофышхо ашіагъэу мэгугъэх. Ау унэм ешІылІэгъэн фэе фэІо-фашІэхэми, мышІапхъэу чІэхъухьэхэрэми, чэщ къэс ешъо-ешхэ куо-хьау зэпымыум хэтхэми, нэмыкі ціыфым язэрар лъэшэу зэрекІырэм ыгъапэхэрэп. Дэи непэ уплъэкІун къулыкъухэм зэрифэшъуашэу Іоф зэрамышІэжьырэр.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Илъэс 20 хъугъэ

Республикэм щыпсэурэ цІыф лъэпкъ ІофышІэхэр хэтыгъэх. зэфэшъхьафхэм КъурІаным Іоф дашІэ нэу амал яІэ зэхъум, къоджэ пчъагъэмэ къуріан еджакіэм ишъэфхэр ащызэрагъашІэхэу рагъэжьэгъагъ. Апэрэ кІэлэегъаджэхэр араб студент кІэлакІэхэу Краснодар иапшъэрэ еджэпІэ зэфэшъхьафхэм ачІэсхэр арыгьэх.

1994-рэ илъэсым игъатхэ Мухьаммад Бакир тхьаумафэ пэпчъ Краснодар къикІымэ, Пэнэжьыкъуае къакІозэ, Къур-Іаныр зэзыгъашІэ зышІоигъохэр ригъаджэщтыгъэх. Купэу ыугьоигъэм нэбгырэ 60 фэдиз хэтыгъ, сэри ахэм сащыщыгь. Ау арапыбзэр дунаим бзэу тетымэ анахь зэгъэшІэгъуаемэ ащыщэу къычІэкІыгь. Апэрэ ильэс еджэгьум икІэух къиным къымыгъэщтагъэу, арапыбзэм изэгъэшІэн кІуачІэу иІэр зэкІэ езыхьылІагъэу нэбгырэ 12 ныІэп къэнэгъагъэр. Сэри сахэтэу илъэситф еджэгъур къызэдэтыухыгъ. Купым медицинэм ию-

Ильэс 20-кіэ узэкіэіэбэжьымэ, Адыгэ фышіэхэр, кіэлэегъаджэхэр, нэмыкі

Шэныгъэ ар къэзыушыхьатырэ тхылъхэр къызэратыгьэхэри къытхэкІыгьэх. Шъхьащытхъужь фэдэу мэхъуми сшІэрэп, ау сэрырэ Пэнэшъу Раисэрэ ащ фэдэ тхылъхэр къытфагъэшъошагъэх. Сурэтэу текстым игъусэм ишъулъагъорэр тикІэлэегъаджэу Мухьаммад Бакир институтэу зыщеджэрэр къыухыгъэшъ, купэу ригъэджагъэр зэрэфэгушІорэр къегъэлъагъо. Апэрэ сатырэм (сэмэгумкІэ къебгъэжьэнышъ) БрантІэ Нурыет, Зэрамыку Гощсымэ, Хъот Къадырхъан. Емыж Муслъимэт, Хьаджэбыекъо Тэмарэ, Цундышк Нурыет, Мухьаммад Бакир ишъхьэгъусэ къыгот, КІыкІ Нурыет, Пэнэшъу Раисэ хэтых. ЯтІонэрэ сатырэм сэмэгумкІэ къебгъажьэмэ, къыддеджагьэхэу Зэрамыку Щамсэт, Сихьаджэкъо Иляс, Сэхътэрыекъо Гощпакъэ щытых.

Тезыгъэджагъэхэри, сыздеджагъэхэри, езгъэджагъэхэри синыбджэгъух. КъурІан еджэныр зедгъэжьагъэр илъэс 20 зэрэхъурэмкІэ ахэм сафэгушІо, сарэгушхо. ЩымыІэжьмэ Тхьэм ягунахь афегьэгъу.

ЩыІи, щымыІи сафэльаІо тидагьуат Алахьым тфиштэнэу, ипсэпагъэ бэгъуагъэу къытитыжьынэу, джэнэт лъапІэм тыщызэІуигъэкІэжьынэу. Амин.

ЕМЫЖ Муслъимэт-хьаджэр.

ভেহ্ন Усакloy Хьагъундэкъо Хьамедэ къызыхъугъэр илъэс 75-рэ хъугъэ ভেহ্ন

ЦІыф гъашіэ пэпчъ гъэшіэгъон пчъагъэу зэхэлъ, ау щыІэныгъэр гъунэнчъэу зилъапіэм игъашіэ дышъэпс егъэшъуагъэу пстэуми къахэщы: имафэ, ичэщ, иилъэс пэпчъ лъэбэкъу пытэхэмкІэ, гугъэ зафэкіэ тхыхьагъэ: пкіэнчъэу зэрэщымы агъэр, илъэпкъ, ихэку, ил акъо, иунагъо, ціыфхэр гъунэнчъзу зэрикіэсагъэхэр, зэрэхьалэлыгъэр, зэрэчаныгъэр, зэрэгушхуагъэр илъагъо тхьабзэ-тхыпхъэу къытенэ. «ЦІыфышІугъ!» афаюо ащ фэдэхэм, сикъоджэгъу Хьамедэ ахэм ашыш.

кІыгьэ гущыІ.

Хьамедэ иусэ сатырхэр къыгъэшІэгъэ илъэсхэм ялэгъух, яшъогъух. ИкІэлэгъу-ныбжьыкІэгъум къыщегьэжьагьэу ищы-Іэныгъэ гъэзапІэхэм ащызэхишІэгъэ пстэумэ ахэр атешІыкІыгьэх, сурэт ІупкІэх, гьэшІэ пычыгъох. Джащ фэдэх усэхэу «Сятэжъ пашъ», «Сикъуадж», «Москва сэкlo», «Ныбджэгъу» зыфиlохэрэр.

УсакІом иапэрэ тхылъэу «Аулъэ къушъхьэм ишъэф» ыкІи 2008-рэ илъэсым «В моей душе никто не умирает» зыфијоу къыдигъэк ыгъэм икъу

Мылыр зэпыскІэу, Псычъэгъо чъыІэм Бланэу сыхэхьэ. Хьасэхэр гъатхэм Къэсэгъэшъок Іышъ, Къэгъэгъэ быныр Къыпфыпэсэчы, Пчыхьэр псэльыхьоу Уадэжь къызык юк іэ, Мазэу къихьагъэм Сыкъыдэшэсы. Апэрэ жъуагъор Уадэжь къэсэхьышъ, ГъэшІэрэ нэфэу УакокІ къисэлъхьэ. Уипсэльэ шъабэ Бынэу тиІэщтым Иорэдышъоу Усэм исэлъхьэ. Насыпэу тиІэр Тхьэм тфиухэсыгьэшь, Іэзэгъу уцэу Къэтэгъэгъун. ГукІэгъу шъабэр Тилъэгъуныгъэу Мэзэгъо чэщым Тэ тыхэкІуакІэ.

(Усэу «Мэзэгьо чэщым»). Хьагъундэкъо Хьамедэ ежь Тхьэм къырипэсыгьэ илъэсхэр, гъашІэр шІуагъэ хэлъэу зытыкоты цыф шатыу. Щыюныгъэр зэрикІэсагъэм ишыс сэнэхьатыбэу и агъэр — Хьамедэ актерыгъ, режиссерыгъ, прокурорыгъ, усэкІуагъэ. А лъэныкъо пэпчъ Мамхыгъэ къуаджэм икІэлэ пІугъэу Хьамедэ ыпсэ, ыгу ащыщ, ицІыфыгъэ хабзэ щыщ ахилъхьагъ. УсакІоу Хьагъундэкъом адыгэ къашъор, адыгэ орэдыр зыпишІынхэ щыІагъэп, адыгэ пщынэри ыгъэбзэрабзэщтыгъ. Ау а пстэумэ акlыlужьыгъэр иадыгабз, илъэпкъ шэн-хабз, адыгэ гущыІэ пытэу ипкІыкІын умылъэкІыщтыр. ЩыІэныгъэр льэшэу зильэпІэгьэ цІыфэу ар зэрэщытыгьэр а пстэумэ къагъэнафэ. Гугъэ мыпшъыжьыр къыготэу щыІагъ Хьамедэ, имафэхэр нэфыгъэх, гупшысэ кІопІагъэх. Хьагъундэкъо Хьамедэ ищыІэныгъэ гъогу рыплъэжьзэ, кІоми чъэми, бэ гупшысэ-зэфэхьысыжьхэу ышІыщтыгъэхэр. Джащ фэдэ такъикъхэм шъхьэм къыридзагъ: Мамхыгъэ къыщежьэу «Мосфильмым» нэсыжьырэ лъагъор зыфэпіощтыр. Гукъэкіыжьхэр зылъэпсэ тхылъым итхын джащыгъум ригъэжьагъ. МакІэп Хьагъундэкъом фэукІочІыгъэр – ышІэрэм иІэшІугъэ сыдигъуи зэхишІэщтыгъ. ГукъэкІыжь тхыльэу «От Мамхега до «Мосфильма» зыфиlорэр ежь усакІом къылъэгъужьынэу хъугьэп, ау ыужыкІэ къыдэкІыгъ, зы ціыф гъашіэ илъэужышіу ащ щыгьэунэфыгь, къыщиютыкыгь, прозэкІэ тхыгъэ. Мы дунаим къытехъуагъэу мылІэжьын щы-Іэп, Хьамедэ ыныбжь илъэс 71-рэ хъункІэ зы мазэ иІэу идунай ыухыгъ. Ау цІыфышІум илъагъо хэкІуакІэрэп, къыгъэнэгъэ лъэуж дахэр илъфыгъэхэмкІи, къыткІэхъухьэрэ лІэужхэмкіи къэкіопіэшіу. Хьагъундэкъо Хьамедэ иусэ мэкъэ шъхьафиткІэ ренэу къытхэтыщт, джары усакІор къызыхъугъэр (жъоныгъуакІэм и 5, 1939-рэ илъэс) илъэс 75-рэ зэрэхъугъэр тщымыгъупшэныр, гъэшІоныгъэ

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

етхэу ишІушІагъэ ыцІэ къе-

тІоныр къызыхэкІырэр.

Хьагъундэкъо Хьамедэ Ахьмэд ыкъор жъоныгъуакІэм и 5-м, 1939-рэ илъэсым Грузием къыщыхъугъ, Шэуджэн районым ит къуаджэу Мамхыгъэ щапІугь, щалэжьыгь. Ащ итыгь къытепсагъэри, иощх игуапэ тезыхыгъэри, имэщ зыгъэшхагъэри. Исабыигъо-кІэлэгъу зытефэгъэ уахътэм елъытыгъэу къини, гушІуагъуи щаухьагъэп – зэхишІагъ. Ау сыд зэхъуи, игугъэ зэкІихьагъэп, имурад епцІыжьыгъэп.

Хьамедэ пэсэ дэдэу усэным зыритыгьагь. Я 5-рэ классым исыгъ адыгэ гущыІэм иІэшІугъэ, идэхагъэ гу зылъетэм. Апэрэ усэ цІыкІухэр джащыгъум ытхыгъагъэх. Дунаим хэлъ фэбэгъэ мыухыжьыр, къэбзагъэр, шІугъэр зэхишІыкіынхэмкіэ анахьэу кіалэм къышъхьэпагъэхэр ны-тыхэм ягъэпсыкІэ-хабз, янэу Румэм ибзэІэшІугъ, ятэ итеубытэгъэпытагь ыкІи кІэлэегьэджэ дэгьу дэдэхэу Мамхыгъэ гурыт еджапІэм щезыгъэджагъэхэр арых. Ленинград хэкум къикІыгъагъэх Александра Иосифовна Самойленкэр ыкІи Иван Романович Бардабановыр. КІэлэегъэджэ дэгъугъэх. Къоджэ еджапІэм мыхэм драмкружокэу (театрэ студие шъыпкъэу) щызэхащэгъагъэм фэдэ Краснодар краими итыгьэп. НыбжьыкІэхэр искусствэм фэщэгъэнхэмкіэ, агу дэхагьэр къыщыгьэущыгьэнымкІэ ащ мэхьанэшхо зэриІагьэм ыкІи ишІогъэшхо къызэрэкІуагъэм щэч хэлъэп. Мы кружокым хэтыгь ыкІи зыщигьэсэгьагь режиссер цІэрыІоу ТхьакІумэшэ Налбый.

Хьамедэ къоджэ гурыт еджапІэр дэгъоу къыухыгъ, игъогупи Москва фиузэнкІыгъ. ГИТИС-м еджакІо кІуагъэ, ащ къыкІэлъыкІуагъэх искусствэм щишІыгьэ льэбэкъу гьэнэфагьэхэр. Ныбджэгъуныгъэр ыухъумэу, шІэныгъэр шІокъабылэу Хьамедэ хъупхъагъэ, псынкІзу жъи, кІи ахэзагъэщтыгъ. Пщыгъупшэ мыхъущтыр икъуаджэу Мамхыгъэ щеджэзэ адыгэ къашъом, орэдым — лъэпкъ искусствэм ыгу зэрафызэlуихыгъэр ары. 1957-рэ илъэсым, Адыгеир Урысыем зыхэхьагъэр илъэс 400 зэхъум, мэфэкІышхоу Москва щызэхащэгьагьэм я 10-рэ классым исыгъэ Хьамедэ кІоныр инасып къыхьыгъагъ ыкІи ащ хэлэжьэгъагъ. Ар кlалэм ищыlэныгъэкlэ мэ-

хьанэ зиІэ хъугъэ-шІэгъэ гушІогъуагъ, гугъэ иным къежьапІэ ары фэхъугъэри.

ГИТИС-м щеджэзэ сценэ ІэпэІэсагъэм, артист шіыкіэхабзэхэм зафегъасэ, апэрэ рольхэр къыратых ыкІи къешІых. Кином лъагъо фыхехы: фильмхэу «Нахаленок», «Фортуна» рольхэр къащишІыгъ, ыужыloy «Неуловимые мстители», «Новые приключения неуловимых». «Адъютант его превосходительства» зыфиlохэрэм ягъэуцун кинорежиссер инэу С. В. Бондарчук, В. И. Азаровым яІэпыІэгъоу хэлэжьагъ. Амал-къулайхэр къыІэкІэхьагъэх.

Хьагъундэкъо Хьамедэ иадыгэ лъэпкъ фэгъэхьыгъэ художественнэ фильм тырихын ихьисапэу зигъэхьазырыщтыгъ. Ар псынкІэгъуагъэп. Игухэлъ гъэнэфагъэ «Госкином» ихэбзэ ІофышІэхэм къыдырагъэштагьэп, пхырагьэкІыгьэп. Ильэс 20 Іэпэ-цыпэм Москва зыдэсыгъэ нэуж Хьагъундэкъом зыкъызэпыригъази, ихэку къыгъэзэжьыгъ. Адыгэ лъэпкъ культурэм хахъо фишІэу Адыгэ хэку филармонием, лъэпкъ творчествэм и Унэ Іоф ащешіэ. Ау ыгукІэ гупсэфыщтыгъэп, шІоигъуагъ джыри зы щыІэныгъэ лъэныкъокІэ зиушэтымэ. Джащыгъум юридическэ факультетым чІэхьажьи щеджагь, къыухыгь, икІэлэгьум зыкІэхьопсыщтыгъэ прокурор сэнэхьатыр ыкІи ІэнатІэр зэригьэгьотыгьэх. ЫшІэрэм гухахъо хигъуатэу илъэсыбэрэ Іоф ышІагъ Хьамедэ, полковникыцІэр къылэжьыгъ. Икlалэхэу Заури, Казбеки юрист гьогур хахыгь.

Хьамедэ ежь къыгъэшІагъэм зэмызэщыгъэу, щымыгъупшагъэу, зыфэшъыпкъагъэр адыгэ гущыІэ къабзэу гум ифабэкІэ дытагъэр ухъумэгъэныр ары. ЩыІэныгъэр зэгъокіы хъурэп ренэу зэблэхъу, зэхъокіы. Плъэгъурэм, зэхэпхырэм, зэхапшІэрэм сыдигъуи гурышэгупшысэхэр уагъэшІых. Ащ фэдиз уахътэм усэхэр зыкІи шыгъупшэу къыхэкІыгъэп. Ахэр гудэчъыгъо такъикъхэм ренэу игъусагъэх, ытхыщтыгъэх. Арэу щытми, Хьамедэ зэрэусакІор къызынэфагьэр «Аульэ къушьжьэм ишъэф» зыфиюрэ иапэрэ тхылъ 2006-рэ илъэсым къызыдэкІыр ары. Мы илъэс дэдэм ар урысыбзэкІэ «Тайна Аутлевой горы» ыloy къыхи-

утыгъ. Ащ къыкІэлъыкІуагъ урысыбзэкІэ тхыгъэ поэтическэ сборникэу 2007-рэ илъэсым къыдэкІыгъэу «В моей душе никто не умирает» зыфиlорэр.

фэдизэу къащыриІотыкІыгъ адыгэ лъэпкъэу къызыхэкІыгьэу зыщыщым шъхьэкІэфэ-лъытэныгъэу, гукІэгъу мыухыжьэу фыриІэр. Адыгэ лъэпкъым ита-

Хьамедэ (сэмэгумкіэ апэрэр) игупсэхэм ахэс.

Ары, зыгу зэкІэ кІэзыгъэнчъэу ыштэн, ифэн зылъэкІыщтыр цІыф зэфэ хьалэлэу, хьатырыр, шІушІагъэр зыми хэзымыгъэкІуакІэу къэзыгъэгъунэрэр ары. Икlас усакІоу Хьагъундэкъом Дунэешхор зэрэщытэу - ичэщи, инэфи, ичъыІи, ифаби.

Сыди хэти фэхымэп, илъапІ гъашІэр, фэсакъы щыІэныгъэм, «цІыфы» зыцІэр ыпсэ пишІэу, зэрэфэлъэкІэу усакІом къеухъумэ. Ыпсэ ифабэ хэти хэны ышІырэп, сыда ар зымыуасэр!

Тхыдэжъым укъысфыхэк Іышъ, ГукІэгъур о къысэоты, Тятэжъхэм уряунэжъ, Сикъуаджэу, си Мамхыгъ! Тыгъэр къыкъокІы ощ пай, Мазэу къихьагъэр оуий, Зэфагъэр о уидунай, Сильап І эу, си Мамхыгь! —

къыщею усэу «Си Мамхыгъ». УсакІоу Хьагъундэкъом ыгу бэ къыщекІокІырэр: хэгъэгу шІульэгьуи, льэпкъ тарихъ льачи, адыгэм итхыди, ежь зыщыщ ліакъом къырыкіуагъи, къешІэкІыгъэ ныкъылъфыгъэхэмкіэ иіэ Іэшіугъэ-фэбагъи, ыкъом ыкъо сабый дахэу, чъыгдэчъ цІыкІоу, Хьагъундэкъо ліакъор лъызгъэкіотэщтым анэсыжьэу игупшысэ къыригъэубытыгь. А зэкІэ ІофшІэгьэшху гум пэкlэкlыгьэ ыкlи пхырырихъ, ил акъо фэгъэхьыгъэ къэбар лъапсэхэр гумэкІ макІэм къыфыригъашІэу ешыпы, атеlабэ усакІор блэкІыгъэ лІэшІэгъухэм, тинепэрэ мафэ ахэмкіэ ыгъэпытэ шіоигъу. Хьагъундэкъо Хьамедэ ыбзэ мэбзэрабзэ, усэр шъхьафитэу бгъэгум къыдэкІы. УсакІом идунай иныр, иорэд мыухыжьыр — илъэпкъ, адыгэм итхыд. ЧІыгум ирэхьати, Хэгьэгум имамырныгъи цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэм язэгурыІозэрэлъытэ зэрепхыгъэри, щы-Іэныгъэр а зэкІэмэ ядэгъугъэ зэригъэпытэрэри Хьамедэ иусэ тхылъэу «В моей душе никто не умирает» зыфиlорэм къыщыриІотыкІыгъ. Зышъхьамысыжьхэу, шІур зылэжьыгъэхэм — КІэрэщэ Тембот, Пэрэныкъо Мурат, КІышъэкъо Алим, КІокІо Валерэ, Болэкъо Мыхьамодэ, Сэмэгу Гощнагьо, Расул Гамзатовым. Бырсыр Батырбый, нэмыкІ цІыф шІэгъуабэми афэусагъ. Ныбджэгъуныгъэ шъыпкъагъэми тхылъым чіыпіэ щиубытыгъ, шіульэгъу къабзэу псэр зыгьэбаирэри къыготыгъ:

Тыгъэнэбзыймэ уазыхэсльагьок Іэ, . Къ*чшъхьэм ытхыц*Іэ Джыгыт сехъухьэ. Жьыбгъэр искІыкІэу,

ЦІыфхэм Іофшіапіэ ягъэгъотыгъэнымкіэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэІорышІапІэ 2013-рэ илъэсым Іофэу ышІагъэм ехьылІагъ

ЦІыфхэм Іофшіапіз ягьэгьотыгьэнымкіз республикэ къулыкъур 2013-рэ илъэсым зыуж итыгьэр гухэлъ гъэнэфагьэ зиІэ республикэ программитІоу «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ агъотынымкІэ 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэныр», «Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ирынкэ гумэкІыгьохэм къащыкІегьэчыгьэным тегьэпсыхьэгьэ Іофтхьэбзэ тедзэхэр 2013-рэ илъэсым зехьэгъэнхэр» зыфиlохэрэм ягъэцэкІэн ары.

Іофшіэнымкіэ республикэ рынкэм мы аужырэ илъэсхэм нахьыш/ум ылъэныкъокІэ къэгъэзапІэхэр ышІыгъэх.

«Росстатым» къызэритыгьэмкІэ, 2013-рэ илъэсым Іоф зышІэн зылъэкІынэу республикэм исыгъэр нэбгырэ мин 210-рэ хъущтыгьэ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ мини 193,4-р экономикэм щылажьэщтыгьэ, нэбгырэ мин 16,6-мэ ІофшІэн яІагьэп.

2013-рэ илъэсым ІофшІэнмыгъотыныгъэр проценти 7,9-м нэсыщтыгъ.

2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулІзу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къулыкъухэм ІофшІэн зимыІэу атхыгъагъэр нэбгырэ 2516-рэ.

ІофшІэн зимыІэхэу Адыгэ Республикэм щатхыгъэхэм япчъагъэ 2013-рэ илъэсым къыкоці процент 0,3-кіэ къеlыхыгъ. 2013-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулізу Іофшіэн зимыізу атхыгъэр процент 1,5-рэ хъущтыгъэмэ, 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулІзу ар процент 1,2-м нэсыгъ.

Іофшіэкіо кіуачіэхэм ягъэфедэнкіэ коэффициентыр 2013-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулІэу 0,7-рэ хъущтыгъэмэ, илъэсым ыкІэхэм адэжь ар процент 0,6-м нэсэу къеlыхыгъагъ.

2013-рэ илъэсым нэбгырэ 24139-мэ къэралыгъо фэlo-фашlэхэр къафагъэцэкІэнхэм пае Адыгэ Республикэм щыпсэ--учи екименетитот в при нечеху лыкъухэм зафагъэзэгъагъ, ащ щыщэу Іофшіапіэ лъыхъурэ нэбгырэ 9025-мэ ІэпыІэгъу къаратыным щыгугъыхэу ащ фэдэ къулыкъухэм зафагъэзэгъагъ.

2013-рэ илъэсым хабзэу щы эхэм адиштэу Іофшіэн зимыіэкіэ алъытагьэр нэбгырэ 5289-рэ. Іофшіэнымкіэ рынкэм лъэныкъо зэфэшъхьафыбэ хэхьэ, ащ пэпчъ екіоліэкіэ шъхьаф къыфагьотын фае.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягъэгьотыгьэнымкіэ къэралыгьо къулыкъум и ГъэІорышІапІэ, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу «Къалэхэмрэ районхэмрэ адэсхэм «мехечпен и не противования при не п ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ программэхэр агъэцакІэхэзэ, анахьэу анаІэ зые вынитовления мехнешфов дедитевляците къэралыгъо фэlo-фашlэхэр цlыфхэм нахьышІоу афэгьэцэкІэгьэныр ары.

ЦІыфхэм ІофшІэн ягьэгьотыгьэнымкІэ пшъэрылъ шъхьаlэхэр гухэлъ гъэнэфагъэ зиІэ программэу «Адыгэ Республикэм шыпсэухэрэм Іофшіапіэ агьотынымкіэ 2011 2013-рэ илъэсхэм ІэпыІэгъу афэхъугьэныр» зыфиІорэм щыгьэнэфагьэх. Мы программэм диштэу цІыфхэм ІофшІапІэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къулыкъухэм хэбзэгьэуцугъэм къыщыдэлъытэгъэ къэралыгъо фэю-фашахэр зэкіэ агъэцакіэх.

ЦІыфхэм Іофшіапіэ къафэгъотыгъэным тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьабзэхэр зэрахьэхэзэ, ІофшІэн зимыІэгъэ нэбгыри 102-мэ. илъэс 14-м къыщегъэжьагъэу илъэс 18-м нэс зыныбжь нэбгырэ 2234-мэ, илъэс 18-м къыщегъэжьагъэу илъэс 20-м нэс зыныбжь нэбгы-чІыпІэхэр къафагъотыгъэх, ІофшІэн зимыІэгьэ нэбгырэ 804-мэ яІэпэІэсэныгьэ хагъахъоу ыкІи ІофшІэнымкІэ рынкэм нахь щящыкіэгьэ сэнэхьатхэм зафагьасэу рагъэжьагь.

Общественнэ Іофшіэнхэу Іофшіапіэ зимы ахъщэ къэк уап у щытхэм къакіэупчіэхэрэм япчъагъэ къеіыхыгъэп. 2013-рэ илъэсым ІофшІэн зимыІэ нэбгырэ 1585-р общественнэ loфшlэнхэм

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къулыкъумыне шфо дехалыпых уеахым дех икъэгьотынкІэ цІыфхэм ІэпыІэгьу ятыгьэным тегьэпсыхьэгьэ къэралыгьо фэloфашІэхэр нахьышІоу зэхэщэгьэнхэр ары.

Федеральнэ шэпхъэ актхэм адиштэу Іофтхьэбзэ тедзэхэм я Программэ Адыгеим къыщыхахыгъ. Илъэсым къыкІоцІ ІофшІэнымкІэ рынкэм ищыкІагьэхэм адиштэу Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэм зэхъокІыныгьэхэр афашІыгьэх. мехевахаш апыдеашпи меммадооп ащыщ ІуагъэкІынхэм ищынагьо къызышъ--важел едуахыны пешфо! ,еалеахыдеах кІохэр нэкъокъонхэмкІэ амалэу яІэм зыкъегъэІэтыгъэныр, Іофшіапіэхэр къызэтегьэнысыным ыки Іофшіэпіакіэдехнестем акІэгьэгушугьэнхэр.

Программэм къыщыдэлъытэгъэ Іофтхьабзэхэр агьэцэкІэнхэм пае федеральнэ бюджетым исубсидиехэу сомэ миллион 21-м ехъу Адыгэ Республикэм къыфыхагъэкІыгъагъ.

Программэм къыщыдэлъытэгъэ Іофтхьэбзэ шъхьаІэхэм якІэуххэр:

- Іофышіэ 225-мэ пэшіорыгьэшъэу сэнэхьат арагъэгьотыным пае зэзэгьыныгъэхэр адашІыгъэх. ПшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Кощхьэблэ комбинатэу псэолъэпхъэ конструкциехэмрэ гъучІ-бетон пкъыгъохэмрэ къыдэзыгъэк ырэм», Адыгэ Республикэм икъэралыгъо унитар предприятиеу «Кощхьэблэ гъэlорышlапізу гьогухэм яшіынрэ ягьэцэкіэжьынрэ фэгьэзагьэм», зэlухыгьэ lахьзэхэль обществэу «Майкопавтотурист» зыфиlорэм, зэфэшІыгъэ Іахьзэхэлъ обществэу «Кужорскэ чырбыщгъэжъэ заводым», зэфэшІыгьэ Іахьзэхэль обществэу «Рассвет» зыфиlорэм, пшъэдэкlыжьэу ыхьырэмкіэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиіэ обществэу «Планета Гипс» зыфиlорэм, пшъэдэкІыжьэу ыхырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Коммунсервис» зыфиlорэм, пшъэдэкlыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Хьаджэхъу турбазэу «Горная» зыфиюрэм, пшъэдэквыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Новые технологии» зыфиlорэм, зэlухыгъэ lахьзэхэлъ обществэу «Дондуковскэ элеваторым» ыкІи нэмыкІхэм зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэх;

еджапІэхэр къэзыухыгъэ нэбгырэ 93-мэ Іофшіэнымкіэ опыт яіэ хъуным пае стажировкэр арагъэкlунэу зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэх. Инженер. экономист, юрист, ЭВМ-м иоператор, пщэрыхьэкІо сэнэхьатхэмкІэ ыкІи нэмыкіхэмкіэ стажировкэр арагъэкіугъ. ІэпэІэсэныгъэшхо зиІэ ІофышІэ 67-р къалъыплъэзэ, ахэм стажировкэр акlугъ;

Іофшіэн зымыгьотыхэрэ ыпэкіэ -фо еспешахек мехеспымик нешфо мехнестелением аlугьэхьэгьэнхэм тегъэпсыхьэгъэ Программэм диштэу ІофшІэпІэ чІыпІэ тедзэ 220-рэ зэхашагь:

сэнэхьатымкІэ ІэпэІэсэныгьэу яІэр къэзыушыхьатырэ документ къаратыным пае ІофшІэн лъыхъурэ нэбгыри 129-р рагъэджэнхэу ыкІи аттестацие ашІынхэу зэзэгьыныгьэхэм акІэтхагьэх.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ирынкэ гумэкІыгьохэм къащыкІегьэчыгьэным тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьэбзэ тедзэхэм я Программэ къыхиубытэу 2013-рэ илъэсым сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 44-мэ Іофшіапіэм икъэгъотынкіэ Іэпыіэгъу аратыгъ.

Сэкъатныгъэ зиlэхэм атегьэпсыхьэгьэ

ахэм мылъкоу апэlуагъэхьагъэр афигъэкъужьыгъэныр Программэм къыделъытэ. ЦІыфхэм Іофшіапіэхэр къафэзыгьотырэ къулыкъухэм амал яІ сэкъатныгъэ зиіэхэм апае Іофшіэпіэ чіыпіэу зэтырагъэпсыхьагъэ пэпчъкІэ сомэ мин 66,2-рэ къафырагъэгъэзэжьынэу.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къулыкъухэм я ГъэІорышІапІэ Программэр зэрагъэцакІэрэр, ащ шІуагъэу къытырэр, джащ фэдэу сэкъатныгъэ зиlэхэр loф едмехеспинитифк мехтшилистины нешие яфедэхэмрэ къызэрэдалъытэхэрэр ренэу еуплъэкІу.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягъэгъотыгъэнымкіэ къулыкъухэм ямурад сэкъатныгьэ зиlэхэм япсауныгъэкІэ атегъэпсыхьэгъэ Іофшіапіэхэм аlугъэхьэгъэнхэмкlэ lофэу ашlэщтыгъэр 2014-рэ илъэсыми лъагъэкІотэнэу. Адыгэ Республикэм икъэралыгьо программэу «2014 — 2018-рэ илъэсхэм Іофшіапіэхэм якъэгьотынкіэ ціыфхэм Іэпыіэгъу афэхъугъэныр» зыфиlоу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым шэкІогьум и 7-м ыштэгьэ унашьоу N 255-р зытетымкІэ аухэсыгъэм къыщыдэлъытагъ сэкъатныгъэ зиlэ, loфшlэн лъыхъурэ нэбгырэ 46-р илъэс къэс атегъэпсыхьэгъэ Іофшіапіэхэм аіугъэхьэгъэнхэр.

къагъотынхэмкІэ, къэралыгъо фэloфашІэхэм ягьэцэкІэнкІэ амалэу щыІэхэм зягъэушъомбгъугъэным фэшІ цІыфхэмрэ ІофшІэн язытыхэрэмрэ къэбархэр нахьыбэу ыкІи нахьышІоу аІэкІагъахьэ хъугъэ. АщкІэ къэбар жъугъэм иамалхэр, цІыфхэм ІофшІапІэ ягьэгьотыгьэнымкІэ мобильнэ гупчэхэр тэгьэфедэх, цІыфхэм Іофшіапіэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къулыкъухэм я Интернет сайтхэм ищыкІэгъэ къэбархэр арытэгъахьэх. «Рострудым» исайтэу «Урысыем щагъэцэкІэн алъэкІыщт Іофшіэнхэр» зыфиіорэм къэбархэу къихьэхэрэр тхьамафэ къэс зэблахъух. Адыгэ Республикэми, хэгъэгум инэмык шъолъырхэми ІофшІэпІэ чІыпІэ нэкІхэу яІэхэм мыщ нэІуасэ защыфашІын алъэкІыщт.

2013-рэ илъэсым къыкІоцІ къэбараналитикэ гъэзетэу «ЦІыфымрэ ІофшІэнымрэ» зыфиюрэм иномери 4 къыдагъэкІыгъ. Экземпляр мини 110-рэ хъоу гъэгъозэ материали 192-рэ къагъэхьазырыгъ. Ащ щыщэу материал 24-р телевидением, 33-р — къэбар жъугъэм инэмыкІырэ амалхэм къащатыгъ, буклет, листовкэ мини 4-м ехъу къыдагъэкІыгь, материал 97-р Интернетым, 69-р къэбар жъугъэм инэмыкІырэ амалхэм арагьэхьагь. Мыщ фэдэ къэбархэр Интернетым исайтхэу www.zanad.ru, www.trudvsem.ru зыфиlохэрэми къарыхьагъэх. Гъэгъозэн материалхэм ренэу къахэхъо ыкІи ахэр зэблахъух

2013-рэ илъэсым ІофшІапІэ ягъэгъотыгъэнымкІэ къулыкъухэм ІофшІэпІэ чІыпІэ нэкі 16341-рэ зэрэщыіэмкіэ макъэ къарагьэІугьагь. Кадрэхэр зэрящыкІагьэхэмкІэ нахыыбэу заявкэхэр къэзытыгъагъэхэр обрабатывающэ производствэм, гъэсэныгъэм, къэралыгъом игъэlорышlэн, псэольэшІыным, зэхэубытэгьэ, зырызыщэ сатыум, мэкъу-мэщым япхыгъэ организациехэр арых. Республикэм изы офшіэпіэ чіыпіэ нэкі Іухьаным кіэдэурэр Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм ІофшІэн ягъэгъотыгъэнымкІэ къулыкъум зыкъыфэзыгъэзагъэхэм ащыщэу зы нэбгыр. МыщкІэ зиІоф нахьышІухэр къалэу Мыекъуапэрэ Тэхъутэмыкъое районымрэ арых.

2012-рэ илъэсым зэрэщытыгъэм фэдэу, 2013-рэми анахьэу зыфэныкъощтыгьэфо мехфвахашефев обинет дех ащызышІэщт рабочхэр, специализацие зэфэшъхьафхэр зиІэ врачхэр, купхэу «В»-м, «С»-м, «D»-м ахэхьэрэ водительхэр, слесарьхэр, промышленнэ, гьомылэпхьэ товархэм ящакохэр, гьучгъажъэхэр, штукатур-плиточникхэр арых. Іофшіапіэм аштэхэ зыхъукіэ, ІофшіэнымкІэ опыт зэряІэм мэхьанэшхо раты.

2013-рэ илъэсым ІофшІэпІэ чІыпІэ дехей дежен деженией измеженией измен зэфэшъхьафыгъэх: ІэпыІэгъу афэхъурэ рабочым, хьылъэзехьэм, производственнэ унэхэр зэlузыхырэм ямэзэ лэжьапкІэ сомэ 5205-рэ, автоматическэ линиехэр зыгъэтэрэзыжьырэм сомэ мин 25-рэ, бухгалтерым, цашІэм, гьогушІыным фэгъэзэгъэ рабочым — сомэ мин 26-рэ, гъучІгъажъэм — сомэ мин 30, автогрейдерым имашинист — сомэ мин 33-рэ хъущтыгъэ.

ІэпэІэсэныгъэшхо зиІэ специалистхэм ащыщхэу анахьэу зыфэныкъуагъэхэр врачхэр, агрономхэр, инженерхэр, менеджерхэр, кlэлэегъаджэхэр, юристхэр ары.

ІэпэІэсэныгъэшхо зиІэ специалистхэр Адыгэ Республикэм къырагъэблэгъэнхэр анахьэу къызыхэкІыгъэр Темыр Кавказым зекІо кластерыр щызэхэзыщэщт урысые-француз предприятием тиреспубликэ зэрэхэхьагьэр ары.

ЗекІонымкІэ кластерыр Темыр Кавказ федеральнэ шъолъырым, Краснодар краим, Адыгэ Республикэм зэращызэхащэщтым къыдыхэлъытагьэу зекІо, хьакІэщ инфраструктурэм ипсэуалъэхэу агъэпсыщтхэм яшІуагъэкІэ ІофшІэпІэ шІукіае щыіэ хъущт. Зекіо-зыгъэпсэфыпіэ экономикэ шъольыр хэушъхьафыкІыгьэм ишІуагъэкІэ чІыгу Іахьхэм япыупкІын тегьэпсыхьэгьэ тхыльхэр къызэрыкю шІыкІэм тетэу агъэхьазырынхэ алъэкІыщт, ащ нэмыкізу хэбзэіахьхэм ятынкіз фэгъэкІотэныгъэ горэхэр къафашІыщтых. ГущыІэм пае, чІыгумрэ мылъкумрэ атыралъхьэрэ хэбзэ ахьхэм афэдэхэр арамыгъэтынхэу, федэу къаlэкlахьэрэм нахь макІ у хэбзэІахьыр хагьэкІынэу рахъухьэ.

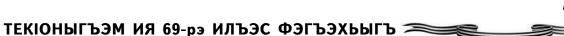
Ціыфхэм Іофшіапіэ ягъэгъотыгъэным епхыгьэ фэlo-фашlэхэр зыфагьэцакlэхэрэм япчъагъи хэхъо, ащ фэгъэзэгъэ къулыкъухэм яІофшІэни зеушъомбгъу. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо программэу «2014 — 2018-рэ илъэсхэм Адыгэ Республикэм исхэм Іофшіапіэхэм «дынстотынкіэ Іэпыіэгьу афэхъугьэныр» зыфиlорэм къызэрэщыдэлъытагъэмкlэ, ныбжьэу яІэм ельытыгьэу Урысые Федерацием ихэбзэгьэуцугьэ диштэу пенсием кІуагъэхэм ыкІи Іофым пыхьажьы зышіоигьохэм амал яі еджэнхэу, шІэныгъакІэхэр зэрагъэгьотынэу. яІэпэ-Іэсэныгъэ хагъэхъонэу. Джащ фэдэу сабыибэ зиІэ ны-тыхэм, сэкъатныгъэ зиІэ сабыйхэр зыпІухэрэм якІэлэцІыкІухэм япІунрэ ІофшІэнымрэ зыщызэдагьэцэкІэн алъэкІыщт ІофшІапІэхэр къафэгьотыгъэнхэм тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьабзэхэри ащ къыщыдэлъытагъэх.

ЦІыфхэм Іофшіапіэ ягьэгьотыгьэнымкіэ къэралыгъо къулыкъум июфшен ыпэке лъегъэкlyатэ.

Зигугьу къэтшІыгьэ къулыкъур гьэцэкІэкІо хабзэм икъулыкъухэм, муниципальнэ образованиехэм яадминистрациехэм ренэу адэлажьэ. сэнэхьат гъэсэныгьэ языгьэгьотырэ учреждениехэм, цІыфхэр социальнэу зыухъумэрэ къулыкъухэм, ІофшІэн язытыхэрэм зэпхыныгъэу адыриІэр егъэпытэ.

- Іофыгьохам язэшІохынкІэ шІыкІэ-амалыкІэхэр къагъотых. Пстэури зыфэкІотыш уелыкши ейменимение дединаж - нешфы нешфон и нешфон нешфон псэукІэ дэгъу иІэн, насыпышІоу зилъытэжьын зэримылъэкІыщтыр ары.

Г. С. ЦЫГАНКОВА. Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм Іофшіапіэ ягъэгъотыгъэнымкіэ къэралыгьо къулыкъум и Гъэlорышlапіэ

Хэлэжьагъэр бэ

Текіоныгъэм ия 69-рэ илъэс фэгъэхьыгъэ спорт зэнэкъокъухэу тиреспубликэ щызэхащагъэмэ нэбгырабэ ахэлэжьагъ. Мыекъуапэ иурам шъхьаіэу Краснооктябрьскэм щаубли, студент-хэмрэ кіэлэеджакіохэмрэ атлетикэ псынкіэмкіэ къалэм щызэнэкъокъугъэх.

— Илъэс къэс мыщ фэдэ зэlyкlэгъухэр тикъалэ щэкlох, къытиlуагъ Мыекъуапэ физкультурэмкlэ ыкlи спортымкlэ и Комитет итхъаматэу Сергей Двойниковым. — Ныбжьыкlэхэр сыдигъуи чанэу ахэлажьэх.

Пхъапэр зэlэпахызэ Мыекъуапэ иурамхэм студентхэр къащычъагъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым иапэрэ командэ текlоныгъэр къыдихыгъ, ятlонэрэ командэр ятlонэрэ хъугъэ. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентхэм ящэнэрэ чlыпlэр ахъыгъ.

Гурыт техническэ еджапіэхэм язэнэкъокъуи гъэшіэгъоныгъэ. Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэралыгъо гуманитар техническэ колледж апэрэ чіыпіэр фагъэшъошагъ. Адыгэ кіэлэегъэджэ колледжым ятіонэрэ чіыпіэр ыхьыгъ. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкіэ иколледж ящэнэрэ хъугъэ.

Гурыт еджапіэхэм язэіукіэгьухэм текіоныгъэр къащыдэзыхыщтыр къэшіэгьуаеу щытыгь. Къалэм ия 3-рэ гурыт еджапіэ апэрэ, я 19-рэ лицеим ятіонэрэ, я 11-рэ еджапіэм я 3-рэ чіыпіэхэр ахыыгъэх.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдамыхыгъэми, къалэм инэмыкІырэ еджапІэхэми ухьазырыныгъэ дэгъу къагъэлъэгъуагъ.

Сурэтхэм арытхэр: Адыгэ къэралыгъо университетым икоманд, зэнэкъокъур къалэм щэкю.

дзюдо

Спартакиадэм зыфагъэхьазыры

Урысые Федерацием иныбжьыкіэхэм яя 3-рэ гъэмэфэ спартакиадэ зыфагъэхьазырзэ, Къыблэ шъолъырым дзюдомкіэ изэнэкъокъу Ермэлхьаблэ щыкіуагъ. Адыгэ Республикэм щыщ кіалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ зэіукіэгъухэм ахэлэжьагъэх.

Яонтэгъугъэхэм ялъытыгъэу килограмм 60-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп хэтыхэу финалым щызэбэныгъэх тиреспубликэ щапlугъэхэ Агамирян Маисрэ Дэхъу Азэматрэ. М. Агамирян апэрэ чlыпlэр къыдихыгъ. Маисэ янэятэхэр спортышхом хэщагъэх. Ятэу Абрам дунаим самбэмкlэ ичемпион, Урысыем спортымкlэ изаслуженнэ мастер. Маисэ кlэлэеджакlу, сэнаущыгъэ хэлъ, игъэхъагъэхэм зэрахигъэхъощтым тицыхьэ телъ.

Даур Анзоррэ Лафышъэ Ислъамрэ, кг 73-рэ, финалым зыщызэбэнхэм А. Даурым текІоныгъэр къыдихыгъ. Хьакурынэ Хьазрэт, кг 100, апэрэ чІыпІэр къыфагъэшъошагъ. Нэщэмыкъо Мурат, кг 100, ящэнэрэ хъугъэ.

Командэхэм язэнэкьокъу Адыгеим ихъулъфыгъэ хэшыпыкlыгъэ куп апэрэ чlыпlэр къыщыдихыгъ.

Пшъашъэхэм язэlукlэгъухэм Харцхаева Заянэ, кг 78-рэ, текlоныгъэр къыщихьыгъ. Тхьакlущынэ Каринэрэ, кг 48-рэ, Сусана Димоксянрэ, кг 70-рэ, ятlонэрэ хъугъэх, Юлия Ткаченкэм, кг 52-рэ, ящэнэрэ чlыпlэр къыфагъэшъошагъ.

Кіалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ якомандэхэр зэрэбэнагъэхэр зызэфахьысыжьхэм, Краснодар краим апэрэ чіыпіэр ыхьыгъ, Адыгеир ятіонэрэ хъугъэ. Типшъашъэхэм ящэнэрэ чіыпіэр къыдахыгъ.

Шышъхьэlум и 5 — 8-м Урысыем икlэух спартакиадэу Пензэ щыкlощтым апэрэ чlыпlэхэр къыдэзыхыгъэ бэнакlохэр хэлэжьэщтых.

ФЕСТИВАЛЭУ «ТЕКІОНЫГЪЭМ И ГЪАТХ»

«Ащэмэзым» шІухьафтын шъхьаІэр къыфагъэшъошагъ

«Текіоныгъэм и Гъатх» зыфиіорэ фестивалэу Москва щыкіуагъэм Адыгеим икіыгъэ ансамблэу «Ащэмэзым» «Гран-при» зыфиіорэ шіухьафтын шъхьаіэр къыщыдихыгъ.

Адыгэ республикэ гимназием икіэлэеджакіохэр зыхэт фольклор ансамблэу «Ащэмэзым» ихудожественнэ пащэу А. Бастэм къызэрэтиіуагъэу, фестивалым куп 200 фэдиз хэлэжьагъ, темэхэм ялъытыгъэу ахэр гощыгъагъэх. Фольклор ансамблэхэм орэдхэр къаіуагъэх, фестивалым щыуджыгъэх. «Ащэмэзым» апэрэ чіыпіэр къыдихыгъэу зэхэщакіомэ къэбар къаіопщыгъ. Бэ тырамыгъашізу ятіонэрэ къэбарэу тиеджакіохэм къалъагъэізсыгъэм нахъ тигъэгушіуагъ — «Ащэмэзым» Гран-прир къыфагъэшъошагъ.

«Ащэмэзым» щытхъуціэу къыдихыгъэмэ ахигъэхъонэу фэтэіо.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Щылычым ебэны

Атлетикэ онтэгъумкіэ Евразием изэнэкъокъу Краснодар щыкіуагъ. Онтэгъугъэ зэфэшъхьаф зиіэмэ якуп хэтэу Хъуажъ Юрэ штангэр бгъэгум теіэтыкіыгъэнымкіэ иухьазырыныгъэ къыгъэлъэгъуагъ.

Нарт шъаом штангэр бгъэгум тыриlэтыкlи, килограмм 275-рэ ыlэтыгъ, дышъэ медалыр къыдихыгъ. Хъуажъ Юрэ дунаим щызэлъашlэ. Бгъэгум штангэр теlэтыкlыгъэнымкlэ (жим штанги лежа) Европэм гъогогъуищэ, дунаим гъогогъуиплlэ ячемпион. РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыдэ ипащэу зегъасэ, щылычым ебэнызэ, дунэе зэlукlэгъухэм ахэлэжьэн имурад.

Нэкіубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм льэпкъ
ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьа Гэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-

ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-

шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1273

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Іэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьа Іэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

НэпшІэкъуй Заур